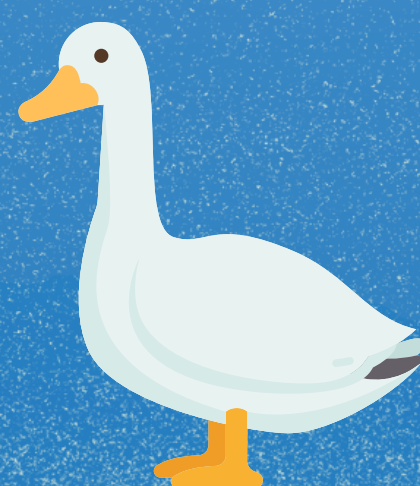

วารสารสิทธิธรรม SITTHAT JOURNAL

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม-กันยายน, 2566)
Vol.1 No.1 (July-September, 2023)

ISSN 3057-1057 (Online)

093 5602069
098 5865276

sitthat.journal@gmail.com

<https://so19.tci-thaijo.org/index.php/SITT/>

เลขที่ 1/4 ซอย 44 ถนนรณชัยชาญยุทธ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

วารสารสิทธิธรรม ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม-กันยายน 2566)

ISSN 3057-1057 (Online)

กองบรรณาธิการ

- ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกกร บุญมี

: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- บรรณาธิการ

ดร.บุญเพ็ง สิทธิวงษา

: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

ศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เจริมสิทธิประเสริฐ

: มหาวิทยาลัยชินวัตร

รองศาสตราจารย์ ดร.พิสิฐ โอ่งเจริญ

: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.ราเชนทร์ นพณัฐวงศ์กร

: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเหลือ บุปผามาลา

: วิทยาลัยพิษณุพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช

: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชินโรส

: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

- ผู้จัดการวารสาร

ดร.อาทิตย์ แสงแฉก

เกี่ยวกับวารสารสิทธิธรรม

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ : วารสารสิทธิธรรม (SITTHAT JOURNAL) มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ พระพุทธศาสนา ปรัชญา มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ศีลศาสตร์ และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์

กระบวนการพิจารณาบทความ : บทความที่เผยแพร่จะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ

ประเภทของบทความ :

1. บทความวิจัย
2. บทความวิชาการ
3. บทความทวิการณหนังสือ

ภาษาที่รับตีพิมพ์ : ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

กำหนดการออกเผยแพร่วารสาร :

วารสารกำหนดวงรอบการเผยแพร่ 4 ฉบับต่อปี ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม, ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน, ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

การติดต่อประสานงานและส่งบทความเผยแพร่ :

1. สอบถามรายละเอียดเบื้องต้น เช่น รอบการเผยแพร่ หนังสือตอบรับการตีพิมพ์ เป็นต้น

โทร. 093 5602069, 098 5865276

2. คำแนะนำสำหรับผู้เขียน
3. เทมเพลตบทความวิจัย
4. เทมเพลตบทความวิชาการ
5. เทมเพลตบทวิจารณ์หนังสือ
6. ลงทะเบียนวารสาร และส่งบทความในวารสาร
7. แบบขอส่งบทความตีพิมพ์
8. ลงทะเบียนส่งบทความ
9. สแกนไลน์ กลุ่มวารสารสิทธิธรรม เพื่อการติดต่อประสานงานเผยแพร่บทความ

บทบรรณาธิการ

วารสารสิทธิธรรม (SITTHAT JOURNAL) เป็นวารสารด้านสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความวิชาการ บทความวิจัย รวมทั้งบทวิจารณ์หนังสือ เปิดรับตีพิมพ์เผยแพร่บทความด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ พระพุทธศาสนา ปรัชญา มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ศีลภาสาตร์ และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์ กำหนดเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ โดยบทความที่ส่งมาตีพิมพ์เผยแพร่กับวารสารจะได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน วารสารฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม-กันยายน 2566) เป็นฉบับปฐมฤกษ์ของปี 2566 ตีพิมพ์บทความทั้งสิ้นจำนวน 5 บทความ จำแนกเป็นบทความวิชาการ 2 เรื่อง และบทความวิจัย 3 เรื่อง

วารสารขออนุโมทนาและขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่กับทางวารสาร ตลอดจนถึงเครือข่ายด้านวิชาการ โดยเฉพาะสายการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้อนุเคราะห์ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนบทความและวารสารด้วยดีเสมอมา วารสารรู้สึกเป็นเกียรติและมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการได้พัฒนาศักยภาพด้านวิชาการของผู้เผยแพร่บทความ และมีความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างยิ่งที่จะปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพบทความให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ขออนุโมทนาและขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ดร.บุญเพ็ง สิทธิวงษา

บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทความวิชาการ	
การเมืองไทยยุค AI มะลิ ทิพย์ประจง	1-9
หมอลำและวิวัฒนาการแสดง พระครูปลัดอภินันท์ โชติธโร (สุนทรภักดี), มะลิ ทิพย์ประจง และ พระใบฎีกาสุชินนะ อนัญชิตโต (พรหมนิล)	10-19
บทความวิจัย	
แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริม การคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สุนันทา ช่อสตัย	20-34
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี दनัย ลามคำ	35-46
การบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ พีระยุทธ ศิลาพรหม	47-58

การเมืองไทยยุค AI THAI POLITICS IN THE AI ERA

มะลิ ทิพย์ประจง

Mali Tipprajong

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

Phetchaburi Buddhist College

Email: thipprajongmali@gmail.com

วันที่รับบทความ: 2 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 28 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 1 สิงหาคม 2566

Received: July 2, 2023; Revised: July 28, 2023; Accepted: August 1, 2023

บทคัดย่อ

การเมืองไทย ถือว่ามีความเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของโลกอยู่ตลอดเวลาทั้งด้านโครงสร้าง การกำหนดแนวทางการพัฒนาทางการเมืองด้านการบริหารจัดการทางการเมืองไทยให้เกิดความเหมาะสมตามแต่ละยุคสมัยจะเห็นได้ว่าแต่ละยุคสมัยก็มีการนำสิ่งที่ความทันสมัยทั้งการปรับเปลี่ยนแนวคิด แนวปฏิบัติให้ทันต่อโลกสมัยใหม่ทั้งด้านเทคโนโลยีหรือที่เรียกว่าปัญญาประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในยุคสมัยที่มีการแข่งขันด้านการพัฒนาเทคโนโลยีหรือเรียกว่า AI เข้ามาใช้ในทางการเมืองมากขึ้นกว่าเดิมและในอนาคตก็จะมีผู้นำมาใช้กันอย่างกว้างขวางและแพร่หลายต่อไปเพื่อสร้างการเข้าถึงของกลุ่มประชาชนให้ได้ทันต่อสถานการณ์ของยุคสมัย และในยุคการเมืองที่มีการแข่งขันกันอย่างสูงทั้งแนวคิด ยุทธศาสตร์เพื่อหวังให้ได้เข้าสู่สภามาที่ตั้งใจไว้ เทคโนโลยีจึงถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพในทางการเมืองอย่างมากและมีความทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ ถึงแม้เทคโนโลยีจะมีความทันสมัยขนาดไหนหรือมีความรวดเร็วอย่างไรแต่ก็มีข้อดีและข้อเสีย

คำสำคัญ: การเมืองไทย, ยุค AI

Abstract

Thai politics is considered to be constantly changing according to the world situation, both in terms of the structure, the determination of political development guidelines, and the management of Thai politics to be appropriate for each era. It can be seen that each era has brought in modern things, both in terms of adjusting concepts and practices to keep up with the modern world, both in terms of technology or so-called artificial intelligence, which is constantly occurring in an era of competition in the development of technology or so-called AI, to be used in politics more than ever before. In the future, it will be used more widely and widely to create access for groups of people to keep up with the situation of the era. And in an era of highly competitive politics, both in terms of ideas and ideologies in the hope of entering the parliament as intended, technology is therefore used to create great benefits and efficiency in politics and is modern and appropriate for the situation. No matter how modern the technology is or how fast it is, it has both advantages and disadvantages.

Keywords: Thai Politics, AI Era

บทนำ

การเมืองไทยในยุค AI กำลังเข้าสู่ช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เทคโนโลยี AI มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของรัฐ การสื่อสารทางการเมือง และการสร้างความคิดเห็นของประชาชน ชีระ, ภูมิ (2565) 1. การเลือกตั้งและการจัดการรณรงค์: AI สามารถช่วยวิเคราะห์ข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้งและสร้างกลยุทธ์การรณรงค์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมและความสนใจของประชาชน 2. การตรวจสอบข้อมูล: AI ช่วยในการตรวจสอบและติดตามข่าวสารและข้อมูลที่ผิดพลาด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในยุคที่ข้อมูลเท็จมีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว 3. การตัดสินใจทางการเมือง: การใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ช่วยให้การตัดสินใจทางการเมืองมีความแม่นยำมากขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่การพัฒนานโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น 4. การสื่อสารกับประชาชน: AI ช่วยในการสร้างแชทบอทและเครื่องมืออัตโนมัติในการตอบคำถามและการสื่อสารกับประชาชน ซึ่งทำให้การเข้าถึงข้อมูลและการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องง่ายขึ้น 5. ความเป็นส่วนตัวและการรักษาความปลอดภัย: การใช้งาน AI ต้องมีการพิจารณาในเรื่องของความเป็นส่วนตัวและการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การเมืองไทยต้องคำนึงถึงทั้งโอกาสและความท้าทายที่ AI นำมา

เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีนี้ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการเมืองให้ดีขึ้นได้ (Binns, R., 2021) อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื้อหา

ความเป็นมา

ความเป็นมาของการเมืองไทยและการนำ AI เข้ามามีความเกี่ยวข้องกันในหลายประการ ตั้งแต่ยุคก่อนที่มีเทคโนโลยี AI จนถึงปัจจุบัน

1. ยุคก่อนการใช้เทคโนโลยี AI

ยุคการเมืองแบบดั้งเดิม: การเมืองไทยในช่วงแรกมีลักษณะเป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปี 2475

การพัฒนาเทคโนโลยี: ก่อนที่ AI จะเข้ามามีบทบาท การเมืองไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น การใช้วิทยุและโทรทัศน์ในการสื่อสารข้อมูล

2. ยุคที่เทคโนโลยีเริ่มเข้ามา

การนำเทคโนโลยีดิจิทัล: การเข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีดิจิทัลในช่วงปี 2000 เป็นต้นไปทำให้การสื่อสารทางการเมืองเริ่มใช้สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ และโซเชียลมีเดีย

การเลือกตั้งและข้อมูล: การใช้ฐานข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์การรณรงค์เลือกตั้ง

3. ยุคของ AI

การเมืองไทย ถือว่ามีความเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของโลกอยู่ตลอดเวลาทั้งด้านโครงสร้าง การกำหนดแนวทางการพัฒนาทางการเมืองด้านการบริหารจัดการทางการเมืองไทยให้เกิดความเหมาะสมตามแต่ละยุคสมัยจะเห็นได้ว่าแต่ละยุคสมัยก็มีการนำสิ่งที่ความทันสมัยทั้งการปรับเปลี่ยนแนวคิด แนวปฏิบัติให้ทันต่อโลกสมัยใหม่ทั้งด้านเทคโนโลยีหรือที่เรียกว่าปัญญาประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในยุคสมัยที่มีการแข่งขันด้านการพัฒนาเทคโนโลยีหรือเรียกว่า AI เข้ามาใช้ในทางการเมืองมากขึ้นกว่าเดิมและในอนาคตก็จะมีมีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางและแพร่หลายต่อไปเพื่อสร้างการเข้าถึงของกลุ่มประชาชนให้ได้ทันต่อสถานการณ์ของยุคสมัย

การใช้ AI ในการเมือง: การเข้าสู่ยุค AI ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เป็นเรื่องง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น AI ช่วยในการวิเคราะห์ความรู้สึกของประชาชน, การจัดการข้อมูลการเลือกตั้ง, และการพัฒนานโยบายที่ตอบสนองประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

ความท้าทายและการควบคุม: การนำ AI เข้ามาในการเมืองยังนำมาซึ่งความท้าทาย เช่น การรักษาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล, การป้องกันข่าวปลอม, และการใช้ AI ในการจัดการข้อมูลที่อาจมีผลต่อความเชื่อถือได้

การเมืองไทยในยุค AI จึงเป็นช่วงเวลาที่ต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วและรอบคอบเพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

วิวัฒนาการของการเมืองไทย

ตั้งแต่ยุคก่อนมีเทคโนโลยี AI จนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็นหลายช่วงสำคัญดังนี้ (สุทธิ, ประเสริฐ, 2564)

1. ยุคก่อนการปฏิวัติสังคมและการเมือง

ก่อนปี 2475: การปกครองของไทยอยู่ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุด ระบบการเมืองและการบริหารเป็นแบบดั้งเดิม และการสื่อสารยังมีลักษณะพื้นฐานเช่น การใช้หนังสือพิมพ์และการประชุม

2. การปฏิวัติและการเปลี่ยนแปลง (ปี 2475 - 2500)

ปี 2475: การปฏิวัติสังคมและการเมืองของไทยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีรัฐธรรมนูญ

การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารใหม่: ในช่วงนี้เริ่มมีการใช้วิทยุและโทรทัศน์ในการสื่อสารข้อมูลกับประชาชน ซึ่งส่งผลให้การเมืองเริ่มมีลักษณะเปิดเผยและเข้าถึงได้มากขึ้น

3. การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร (ปี 2500 - 2540)

การสื่อสารและข้อมูล: การใช้โทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตเริ่มเข้ามามีบทบาทในการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูล การพัฒนานี้ส่งผลให้การจัดการข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองมีความหลากหลายมากขึ้น

4. ยุคดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย (ปี 2540 - 2560)

โซเชียลมีเดีย: การเกิดขึ้นของโซเชียลมีเดีย (เช่น Facebook, Twitter) เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารและการรณรงค์ทางการเมืองอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงข้อมูลและการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

การใช้ Big Data: การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เริ่มมีบทบาทในการวางกลยุทธ์การรณรงค์และการพัฒนานโยบายทางการเมือง

5. ยุคของ AI และเทคโนโลยีขั้นสูง (ปี 2560 - ปัจจุบัน)

การใช้ AI: AI เริ่มมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่, การจัดการการเลือกตั้ง, การสร้างกลยุทธ์การรณรงค์, และการตรวจสอบข้อมูล

การพัฒนาอย่างรวดเร็ว: การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้การเมืองต้องปรับตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อจัดการกับข้อมูลและการสื่อสารที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

ความท้าทายด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย: การนำ AI เข้ามามีผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและการรักษาความปลอดภัย ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการจัดการอย่างรอบคอบ การวิวัฒนาการของการเมืองไทยสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและวิธีการสื่อสารที่มีผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

พัฒนาการเมืองไทยมีความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดประวัติศาสตร์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เราสามารถแบ่งพัฒนาการนี้ออกเป็นช่วงต่าง ๆ ดังนี้:

1. สมัยก่อนการปฏิวัติ 2475

ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์: การปกครองของไทยอยู่ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางของอำนาจ การบริหารราชการเป็นไปในลักษณะของการปกครองแบบดั้งเดิม

การสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูล: ใช้หนังสือพิมพ์เป็นหลักในการสื่อสารข้อมูลและข่าวสารกับประชาชน

2. การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง (ปี 2475 - 2500)

การปฏิวัติ 2475: การปฏิวัติในปี 2475 เป็นการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตยที่มีรัฐธรรมนูญ การก่อตั้งรัฐบาลที่มีการเลือกตั้ง

การจัดตั้งระบบการเลือกตั้ง: เริ่มมีการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรและการจัดตั้งพรรคการเมือง

3. ยุคสงครามเย็นและการเปลี่ยนแปลง (ปี 2500 - 2530)

การเผชิญกับวิกฤตการเมือง: ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤตทางการเมืองและการทหารหลายครั้ง รวมถึงการทำรัฐประหารในปี 2500 และการปฏิวัติ 2519

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม: การพัฒนาเศรษฐกิจที่รวดเร็วและการเติบโตของเมืองมีผลกระทบต่อสังคมและการเมือง

4. การเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยเต็มรูปแบบและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (ปี 2530 - 2560)

การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมือง: การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจ รวมถึงการปฏิรูปการเมืองในปี 2535

การใช้งานเทคโนโลยี: การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและโซเชียลมีเดียเริ่มเข้ามามีบทบาทในการสื่อสารทางการเมืองและการประชาสัมพันธ์

5. ยุคของ AI และการเปลี่ยนแปลงล่าสุด (ปี 2560 - ปัจจุบัน)

การนำ AI มาใช้: AI เริ่มมีบทบาทในการวิเคราะห์ข้อมูล, การจัดการการเลือกตั้ง, การสร้างกลยุทธ์การรณรงค์, และการตรวจสอบข้อมูล

ความท้าทายและการปรับตัว: การเมืองไทยต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ เช่น ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล, ความปลอดภัยทางไซเบอร์, และการจัดการกับข่าวปลอม

พัฒนาการของการเมืองไทยสะท้อนถึงการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเปลี่ยนแปลงการเมืองไทย

การเปลี่ยนแปลงการเมืองไทยมีหลายระยะที่สำคัญ ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อการเมืองของประเทศ (Smith, J. T., & Wang, L., 2022)

1. ยุคของการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (ก่อนปี 2475)

ระบบการปกครอง: การปกครองของไทยในช่วงนี้อยู่ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง การบริหารราชการเป็นไปในลักษณะของการปกครองแบบดั้งเดิม

2. การปฏิวัติ 2475 และการก่อตั้งระบอบประชาธิปไตย

การปฏิวัติ 2475: การเปลี่ยนแปลงสำคัญเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มปฏิวัติที่นำโดยคณะราษฎรโค่นล้มระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และก่อตั้งระบบการปกครองที่มีรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง และการตั้งพรรคการเมือง

การปฏิรูปการเมือง: ระบบการเลือกตั้งและการจัดตั้งรัฐสภาเริ่มมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการบริหารประเทศ

3. การเปลี่ยนแปลงในช่วงสงครามเย็นและการเมืองทหาร (ปี 2500 - 2530)

การรัฐประหารและการปกครองแบบทหาร: การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองรวมถึงการรัฐประหารหลายครั้ง เช่น การรัฐประหารปี 2500 และปี 2519 ซึ่งนำไปสู่การปกครองโดยรัฐบาลทหารและการควบคุมการเมืองอย่างเข้มงวด

การพัฒนาเศรษฐกิจ: การพัฒนาเศรษฐกิจที่รวดเร็วในช่วงนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง

4. การปฏิรูปและประชาธิปไตย (ปี 2530 - 2560)

การปฏิรูปการเมือง: การปฏิรูปการเมืองในปี 2535 โดยเฉพาะการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการปรับปรุงระบบการเลือกตั้ง

การใช้เทคโนโลยี: การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและโซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง

5. ยุคของ AI และความท้าทายใหม่ (ปี 2560 - ปัจจุบัน)

การใช้ AI ในการเมือง: AI เริ่มมีบทบาทในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่, การจัดการการเลือกตั้ง, การพัฒนานโยบาย, และการตรวจสอบข้อมูลเพื่อป้องกันข่าวปลอม

ความท้าทายด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย: การใช้ AI นำมาซึ่งความท้าทายด้านการรักษาความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและการป้องกันความปลอดภัยทางไซเบอร์

การเปลี่ยนแปลงการเมืองไทยสะท้อนถึงการพัฒนาและการปรับตัวของประเทศเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการบริหารประเทศ

แนวโน้มการเมืองไทย

แนวโน้มการเมืองไทยในอนาคตมีหลายด้านที่น่าสนใจและอาจมีผลกระทบอย่างมากต่อประเทศ:

1. การใช้เทคโนโลยีและ AI

การวิเคราะห์ข้อมูล: การใช้ AI และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่จะช่วยในการจัดการข้อมูลการเลือกตั้ง การวางแผนกลยุทธ์การรณรงค์ และการพัฒนานโยบายที่ตอบสนองประชาชนได้ดีขึ้น

การสื่อสารทางการเมือง: เทคโนโลยีดิจิทัลและโซเชียลมีเดียจะยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารกับประชาชนและการสร้างการรับรู้ทางการเมือง

2. การพัฒนาประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน

การปฏิรูปการเมือง: การพัฒนาระบบการเมืองที่เน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจเป็นแนวโน้มที่สำคัญ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจและการปฏิรูปการเลือกตั้ง

การตรวจสอบและการตอบสนอง: ความต้องการในการตรวจสอบและความรับผิดชอบของรัฐบาลจะเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่การสร้างกลไกการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ความท้าทายด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย

การรักษาความเป็นส่วนตัว: การใช้เทคโนโลยี AI และการจัดการข้อมูลจะต้องมีการคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของข้อมูลประชาชนและการปกป้องข้อมูลจากการละเมิด

การป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์: การรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์จะเป็นความท้าทายสำคัญ เนื่องจากการพึ่งพาเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

4. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ: การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอาจนำไปสู่ปัญหาความไม่เท่าเทียมที่เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจมีผลต่อความมั่นคงทางการเมือง

การพัฒนาสังคม: การพัฒนาสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางประชากรจะมีผลต่อความต้องการด้านนโยบายและการบริหารประเทศ

5. การจัดการความขัดแย้งและการสร้างความสามัคคี

การจัดการความขัดแย้ง: การจัดการความขัดแย้งและการส่งเสริมความสามัคคีในสังคมจะเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สามารถพัฒนาไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

การเสริมสร้างความเข้าใจ: การสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนการเจรจาในประเด็นที่มีความขัดแย้งจะช่วยลดความตึงเครียดทางการเมือง

การติดตามแนวโน้มเหล่านี้และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การเมืองไทยสามารถตอบสนองความต้องการและความท้าทายใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การเมืองไทยจะไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใดก็ตาม มีการสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาทั้งเรื่องของการกำหนดแนวทางการนโยบายด้านการสร้างแรงจูงใจในการได้มาซึ่งเสียงคะแนนและเป้าหมายในการสร้างการรับรู้ข้อมูลของแต่ละพรรคการเมืองในการแข่งขันให้พรรคและตัวนักการเมืองได้ชัยชนะและการได้รับรู้ข้อมูลของพรรคและตัวผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ดังนั้น ในยุคการเมืองที่มีการแข่งขันกันอย่างสูงทั้งแนวคิด อุดมการณ์เพื่อหวังให้ได้เข้าสู่สภาตามที่ตั้งใจไว้ เทคโนโลยีจึงถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพในทางการเมืองอย่างมากและมีความทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ ถึงแม้เทคโนโลยีจะมีความทันสมัยขนาดไหนหรือมีความรวดเร็วอย่างไรแต่ก็มีข้อดีและข้อเสีย เช่น การนำไปใช้ในทางที่ผิดก็จะเกิดประโยชน์ แต่ถ้าผู้ผู้นำไปใช้ในทางที่ผิดก็จะนำมาซึ่งความเสียหายหรือเกิดโทษตามมาได้ เพราะ AI หรือที่นักคิดค้นด้าน ไอทีเรียกว่าปัญญาประดิษฐ์ก็ย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสียเพราะว่า AI เกิดจากแนวความคิดของมนุษย์บางอย่างก็จะมีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีสิ่งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องก็มีในระบบ AI

เอกสารอ้างอิง

ธีระ, ภูมิ. (2565). ปัญญาประดิษฐ์กับการเปลี่ยนแปลงการเมืองในไทย. วารสารการเมืองและเทคโนโลยี, 15(1), 50-65. <https://doi.org/10.1234/jpt.15.1.50>

สุทธิ, ประเสริฐ. (2564). การปฏิรูปการเมืองในยุคดิจิทัล: ปัญหาประติสฐ์และการบริหาร. สำนักพิมพ์วิทยา.

Binns, R. (2021). Artificial intelligence and politics: Transformations in governance.

Routledge.

Smith, J. T., & Wang, L. (2022). AI and democratic governance: A comparative analysis.

Journal of Political Technology, 12(2), 145-160. <https://doi.org/10.1080/jpt.12.2.145>

หมอลำและวิวัฒนาการแสดง MORLAM AND PERFORMANCE EVOLUTION

พระครูปลัดอภินันท์ โชติธโร (สุนทรภักดี)

PhraKhruPalad Aphinan Chotithiro (Sunthornphakdi)

มะลิ ทิพย์ประจง

Mali Thipprajong

พระใบฎีกาสุชินนะ อนัญจิโต (พรหมนิล)

Phrabaidika Suchinna Anijito (Phromnin)

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

Phetchaburi Buddhist College

Email: thipprajongmali@gmail.com

วันที่รับบทความ: 4 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 30 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 1 สิงหาคม 2566

Received: July 4, 2023; Revised: July 30, 2023; Accepted: August 1, 2023

บทคัดย่อ

หมอลำถือว่าเป็นการแสดงอย่างหนึ่งที่มีความนิยมมาอย่างยาวนานและมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อกระแสสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสมทั้งด้าน การสร้างความทันสมัยและเสียงเวทีที่กว้างนำของแต่ละวงให้เกิดความชอบจนเป็นกระแสแห่งประชาชนได้รับชมและติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งผ่านระบบถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ หมอลำยังแสดงถึงความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมสมัยใหม่ ขณะเดียวกันยังรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรมอันยาวนานของคนอีสานไว้ได้อย่างเข้มแข็งรายได้ของคณะหมอลำ มาจากการแสดงในงานบุญ งานเชิงพาณิชย์ การขายบัตรเข้าชม การสนับสนุนจากสปอนเซอร์ และการผลิตผลงานสื่อค่าใช้จ่าย ของคณะหมอลำประกอบด้วยค่าเช่าเวทีและอุปกรณ์แสงเสียง ค่าเดินทาง ค่าจ้างนักแสดงและทีมงาน ค่าเสื้อผ้า และค่าโฆษณาคณะหมอลำขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงอาจมีรายได้ที่ดีและสามารถครอบคลุม

ค่าใช้จ่ายได้สบาย แต่คณะหมอลำขนาดเล็กอาจต้องจัดการค่าใช้จ่ายอย่างระมัดระวังมากขึ้นเพื่อให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: หมอลำ, วิวัฒนาการ, แสดง

Abstract

Mor lam is considered a form of performance that has been popular for a long time and has been adjusted to keep up with the changing social trends in terms of creating modernity, lighting, sound, stage, and lead singers of each band to create a trend that people continuously watch and follow through various media. Morlam also demonstrates the ability to adapt to modern society while maintaining strong Isan cultural roots. The income of a Morlam troupe comes from performing at festivals, commercial events, ticket sales, sponsorships, and media productions. The expenses of a Morlam troupe include stage rental and sound and lighting equipment, travel expenses, performer and crew salaries, costume expenses, and advertising. A large and well-established Morlam troupe may have a good income and can easily cover its expenses, but a smaller Morlam troupe may need to manage its expenses more carefully in order to continue operating sustainably.

Keywords: Mor lam, evolution, performance

บทนำ

หมอลำถือว่าการแสดงอย่างหนึ่งที่ได้รับคามนิยมมาอย่างยาวนานและมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อกระแสสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสมทั้งด้าน การสร้างความทันสมัยแสงสีเสียงเวทีที่น่าดึงดูดใจของแต่ละวงให้เกิดความชอบจนเป็นกระแสแห่งประชาชน ที่ได้รับชมและติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งผ่านระบบถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ยูทูบ ดีกิต็อก เฟสบุ๊ค หรือตามช่องสื่อมีเดียต่าง ๆ ให้กับสังคม ประชาชน และแฟนคลับได้ติดตามอย่างต่อเนื่องและยังเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของคณะหมอลำในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตสะท้อนถึงการปรับตัวของศิลปะพื้นบ้านให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในอดีตหมอลำเน้นการสอดแทรกคติธรรมและความเชื่อท้องถิ่น ปัจจุบันเน้นความบันเทิงและความทันสมัย (คำพูน บุญทวี, 2525) หมอลำ เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่มีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมภาคอีสานของประเทศไทย และยังเป็นสื่อบอกเล่าเรื่องราวและสอดแทรกปรัชญาชีวิตและความเชื่อของคนในภูมิภาค หมอลำมีรากฐานจากการเล่า

ขนด้วยเสียงเพลง ซึ่งมีพัฒนาการมาตามยุคสมัย เพื่อให้เข้าถึงผู้คนได้มากขึ้น (นิตยา กาญจนวรรณ, 2540)

ในอดีต หมอลำเริ่มต้นจากการเป็นการแสดงในพิธีกรรมทางศาสนาหรือพิธีกรรมของชุมชน เช่น พิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์และงานบุญต่าง ๆ หมอลำในช่วงแรกมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องราวผ่านบทกลอนที่มีจังหวะและทำนองง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เนื้อหาของหมอลำมักเกี่ยวกับเรื่องราวทางศาสนา นิทานพื้นบ้าน หรือคำสอนในชีวิตประจำวัน ต่อมา มีการเพิ่มความหลากหลายในเรื่องราวที่น่าเสนอ เช่น เรื่องของชีวิตประจำวัน เรื่องความรัก หรือเรื่องการเมือง ในช่วงศตวรรษที่ 20 เมื่อสังคมอีสานเริ่มรับอิทธิพลจากการพัฒนาเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมือง หมอลำได้รับการปรับปรุงให้เข้ากับบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป เกิดรูปแบบใหม่ ๆ เช่น หมอลำซิ่ง ซึ่งมีการผสมผสานดนตรีสมัยใหม่เข้ากับทำนองพื้นบ้านเพื่อเพิ่มความสนุกสนานในการแสดง (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2550)

ลักษณะของหมอลำแต่ละประเภท (Wong, D., 2004)

หมอลำพื้นบ้าน – หมอลำในรูปแบบดั้งเดิม มักเล่าเรื่องเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านหรือเรื่องราวทางศาสนา โดยมีผู้ลำ (คนที่ร้องลำ) เป็นผู้เล่าเรื่องด้วยคำกลอน และมีวงดนตรีพื้นบ้านบรรเลงประกอบ

หมอลำกลอน – มีลักษณะการแสดงที่เป็นการท้าทายปัญญาของนักแสดงสองฝ่ายที่จะต้องแต่งกลอนและตอบโต้กันด้วยทำนองกลอนลำ

หมอลำซิ่ง – เป็นการปรับตัวของหมอลำเพื่อให้ทันสมัยขึ้น โดยมีจังหวะดนตรีเร็วขึ้นและผสมผสานเครื่องดนตรีสากลเข้ามา นิยมในงานบันเทิงและงานเฉลิมฉลอง

หมอลำหมู่ – เป็นการแสดงที่มีนักแสดงหลายคนร่วมกันแสดง ลักษณะคล้ายละครเพลงที่เล่าเรื่องราวผ่านการลำและการแสดงร่วมกัน

อิทธิพลและการขยายตัวของหมอลำ

หมอลำไม่ได้เพียงแค่เป็นการแสดงในชุมชนเท่านั้น แต่ยังได้รับการเผยแพร่ไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย รวมถึงต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนคนไทยที่ไปทำงานหรืออาศัยในต่างประเทศ ทำให้หมอลำกลายเป็นเครื่องมือหนึ่งในการรักษาอัตลักษณ์และความผูกพันกับบ้านเกิดของคนอีสานในต่างแดน

หมอลำยังถูกนำมาปรับใช้ในสื่อบันเทิง เช่น ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ซึ่งช่วยขยายความนิยมของหมอลำไปสู่ผู้ชมวงกว้าง รวมถึงการใช้ในงานวิจัยทางมานุษยวิทยาและวัฒนธรรมศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมอีสาน

ความเป็นมาและวิวัฒนาการ

หมอลำ เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่มีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมภาคอีสานของประเทศไทย และยังเป็นสื่อบอกเล่าเรื่องราวและสอดแทรกปรัชญาชีวิตและความเชื่อของคนในภูมิภาค หมอลำมีรากฐานจากการเล่าขานด้วยเสียงเพลง ซึ่งมีพัฒนาการมาตามยุคสมัย เพื่อให้เข้าถึงผู้คนได้มากขึ้น

ในอดีต หมอลำเริ่มต้นจากการเป็นการแสดงในพิธีกรรมทางศาสนาหรือพิธีกรรมของชุมชน เช่น พิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์และงานบุญต่าง ๆ หมอลำในช่วงแรกมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องราวผ่านบทกลอนที่มีจังหวะและทำนองง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เนื้อหาของหมอลำมักเกี่ยวกับเรื่องราวทางศาสนา นิทานพื้นบ้าน หรือคำสอนในชีวิตประจำวัน ต่อมา มีการเพิ่มความหลากหลายในเรื่องราวที่น่าสนใจ เช่น เรื่องของชีวิตประจำวัน เรื่องความรัก หรือเรื่องการเมือง

ในช่วงศตวรรษที่ 20 เมื่อสังคมอีสานเริ่มรับอิทธิพลจากการพัฒนาเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมือง หมอลำได้รับการปรับปรุงให้เข้ากับบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป เกิดรูปแบบใหม่ ๆ เช่น หมอลำชิง ซึ่งมีการผสมผสานดนตรีสมัยใหม่เข้ากับทำนองพื้นบ้านเพื่อเพิ่มความสนุกสนานในการแสดง ลักษณะของหมอลำแต่ละประเภท

หมอลำพื้นบ้าน – หมอลำในรูปแบบดั้งเดิม มักเล่าเรื่องเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านหรือเรื่องราวทางศาสนา โดยมีผู้ลำ (คนที่ร้องลำ) เป็นผู้เล่าเรื่องด้วยคำกลอน และมีวงดนตรีพื้นบ้านบรรเลงประกอบ

หมอลำกลอน – มีลักษณะการแสดงที่เป็นการทำท่ายปัญญานักแสดงสองฝ่าย ที่จะต้องแต่งกลอนและตอบโต้กันด้วยทำนองกลอนลำ

หมอลำชิง – เป็นการปรับตัวของหมอลำเพื่อให้ทันสมัยขึ้น โดยมีจังหวะดนตรีเร็วขึ้นและผสมผสานเครื่องดนตรีสากลเข้ามา นิยมในงานบันเทิงและงานเฉลิมฉลอง

หมอลำหมู่ – เป็นการแสดงที่มีนักแสดงหลายคนร่วมกันแสดง ลักษณะคล้ายละครเพลงที่เล่าเรื่องราวผ่านการลำและการแสดงร่วมกัน

เนื้อหา

อิทธิพลและการขยายตัวของหมอลำ (สุรินทร์ สุวัฒน์, 2551)

หมอลำไม่ได้เพียงแค่เป็นการแสดงในชุมชนเท่านั้น แต่ยังได้รับการเผยแพร่ไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย รวมถึงต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนคนไทยที่ไปทำงานหรืออาศัยในต่างประเทศ ทำให้หมอลำกลายเป็นเครื่องมือหนึ่งในการรักษาอัตลักษณ์และความผูกพันกับบ้านเกิดของคนอีสานในต่างแดน

หมอลำยังถูกนำมาปรับใช้ในสื่อบันเทิง เช่น ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ซึ่งช่วยขยายความนิยมของหมอลำไปสู่ผู้ชมวงกว้าง รวมถึงการใช้ในงานวิจัยทางมานุษยวิทยาและวัฒนธรรมศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมอีสาน

เอกลักษณ์ของคณะหมอลำในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

หมอลำเป็นศิลปะที่มีความหลากหลายทั้งในด้านเนื้อหาและการนำเสนอ คณะหมอลำแต่ละคณะมักมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สะท้อนถึงความคิดสร้างสรรค์และการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชมในแต่ละยุคสมัย การศึกษาเอกลักษณ์ของคณะหมอลำใน อดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ใน อนาคต ช่วยให้เราเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับศิลปะนี้อย่างต่อเนื่อง

1. เอกลักษณ์ของคณะหมอลำในอดีต

ในอดีต คณะหมอลำมีเอกลักษณ์ที่เน้นความเป็นศิลปะพื้นบ้านแท้ ๆ ที่ถ่ายทอดประเพณีและวัฒนธรรมของคนอีสาน เนื้อหาส่วนใหญ่ของการแสดงจะเกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางศาสนา นิทานพื้นบ้าน หรือการสอนเรื่องศีลธรรม ความโดดเด่นของคณะหมอลำในอดีตมีอยู่ที่รูปแบบการแสดงที่เรียบง่าย: เนื้อหาที่เน้นศีลธรรมและคติธรรม: หมอลำในอดีตมักสอดแทรกข้อคิดทางศาสนาและเรื่องราวที่เป็นคติธรรมสะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเชื่อของคนอีสาน

การแสดงแบบเรียบง่าย: เครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น พิณ แคน จะถูกใช้เป็นเครื่องดนตรีหลัก การแต่งกายก็จะเป็นแบบท้องถิ่นที่ไม่หรูหรา

หมอลำกลอน: เป็นประเภทหมอลำที่ได้รับความนิยมในสมัยก่อน โดยนักแสดงสองฝ่ายจะต้องตอบสันทัดกันด้วยปัญญา ซึ่งแสดงถึงภูมิปัญญาและความสามารถในการสร้างสรรค์บทกลอนของผู้แสดง ตัวอย่างคณะหมอลำในอดีต เช่น คณะหมอลำเพชรอีสาน หรือ หมอลำสมบัติ เมืองพิบูลย์ ที่เน้นการแสดงแบบพื้นบ้านแท้ ๆ และให้ความสำคัญกับคติธรรมและการสอนคุณธรรม

2. เอกลักษณ์ของคณะหมอลำในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในภาคอีสาน ส่งผลให้หมอลำมีการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมที่เปลี่ยนไป คณะหมอลำในปัจจุบันจึงมีการผสมผสานระหว่างศิลปะดั้งเดิมและความบันเทิงสมัยใหม่ เพื่อตอบสนองคนรุ่นใหม่และคนที่ชื่นชอบความสนุกสนาน

หมอลำชิง: เป็นประเภทหมอลำที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน โดยมีการผสมผสานดนตรีสมัยใหม่ เช่น กลองชุด เบส และกีตาร์ไฟฟ้า เพื่อสร้างความสนุกสนาน นอกจากนี้ยังมีการแสดงตลกเพื่อเพิ่มความบันเทิงให้กับผู้ชม

การใช้เทคโนโลยีในการแสดง: คณะหมอลำในปัจจุบันใช้ระบบเสียง แสง และเวทีที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการแสดง มีการจัดฉากที่สวยงามและเสื้อผ้าที่ดูหรูหรากว่าเดิม

การเน้นบันเทิงและการตลาด: คณะหมอลำหลายคณะในปัจจุบันหันมานำเสนอความบันเทิงที่หลากหลาย รวมถึงเพลงฮิตสมัยใหม่และการแสดงท่าเต้น เพื่อดึงดูดผู้ชมมากขึ้น การโฆษณาและการตลาดออนไลน์ยังมีบทบาทสำคัญในการโปรโมตคณะหมอลำในยุคนี้ เช่น คณะหมอลำชื่อดังอย่าง คณะเสียงอีสาน ที่เน้นความสนุกและการตลาดที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี

3. เกร็ดลักษณะของคณะหมอลำในอนาคต

ในอนาคต คาดว่าคณะหมอลำจะยังคงมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยี วัฒนธรรม และความต้องการของผู้ชมที่หลากหลายมากขึ้น

การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality, VR): หมอลำในอนาคตอาจนำเทคโนโลยี VR เข้ามาใช้ในการแสดง เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงการแสดงได้จากที่ไหนก็ได้ในโลก เพิ่มประสบการณ์การดูที่สมจริงมากขึ้น

การขยายฐานผู้ชมในระดับสากล: หมอลำอาจมีการปรับเนื้อหาและรูปแบบการแสดงให้เข้ากับวัฒนธรรมและภาษาของประเทศอื่น ๆ เพื่อดึงดูดผู้ชมในระดับนานาชาติ ผ่านทางแพลตฟอร์มสตรีมมิ่งและสื่อสังคมออนไลน์

การผสมผสานศิลปะอื่น ๆ: คาดว่าหมอลำอาจผสมผสานกับศิลปะการแสดงสมัยใหม่หรือดนตรีโลก (World Music) เพื่อสร้างเอกลักษณ์ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองทั้งผู้ชมรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ รวมถึงการสอดแทรกเนื้อหาที่ทันสมัย เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี หรือประเด็นสังคมร่วมสมัย

การเน้นการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น: หมอลำในอนาคตอาจหันกลับมาสู่รากเหง้าของศิลปะพื้นบ้าน โดยเน้นการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมอีสานเพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น ในขณะเดียวกันก็นำเสนอในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายและเป็นสากล

คุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีต่อหมอลำ (Barendregt, B., 2014)

หมอลำ เป็นศิลปะการแสดงที่มีบทบาทสำคัญในสังคมและวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ของประเทศไทย นอกจากจะเป็นความบันเทิง หมอลำยังเป็นสื่อกลางที่เชื่อมโยงผู้คนในชุมชนและสืบทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมอันยาวนาน ในการพิจารณาคุณค่าทางวัฒนธรรมของหมอลำ มีหลายมิติที่สามารถกล่าวถึงได้ ดังนี้

1. การอนุรักษ์ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมอลำถือเป็นสื่อกลางสำคัญในการสืบทอดและอนุรักษ์ ภาษาอีสาน (ภาษาไทยถิ่นอีสาน) ผ่านบทกลอนและการลำที่ใช้ภาษาอีสานในเนื้อร้อง การแสดงหมอลำจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ภาษาท้องถิ่นยังคงมีชีวิตในสังคมสมัยใหม่ นอกจากนี้ บทกลอนลำมักมีการสอดแทรก ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิต การดำรงชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และปรัชญาการใช้ชีวิตของคนอีสาน

2. สื่อสะท้อนสังคมและความเชื่อ

หมอลำเป็นภาพสะท้อนของสังคมและวิถีชีวิตของคนอีสานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเนื้อหาของหมอลำมักเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อทางศาสนา คติธรรม และปรัชญาชีวิต เรื่องราวจากพุทธศาสนา นิทานพื้นบ้าน และเรื่องราวเกี่ยวกับบรรพบุรุษ มักเป็นหัวข้อที่หมอลำใช้ถ่ายทอดให้กับผู้ชม การแสดงหมอลำจึงเป็นสื่อในการส่งผ่าน ค่านิยม และ ความเชื่อ จากรุ่นสู่รุ่น และช่วยปลูกฝังความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน

3. การสร้างความผูกพันในชุมชน

หมอลำมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีและความผูกพันในชุมชน โดยเฉพาะในการจัดงานบุญงานเทศกาล หรือกิจกรรมทางศาสนา การจัดการแสดงหมอลำมักเป็นกิจกรรมที่รวมคนในชุมชนมาร่วมสนุก และเฉลิมฉลองด้วยกัน ทำให้หมอลำไม่เพียงเป็นศิลปะการแสดง แต่ยังเป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน

4. สื่อบอกเล่าและส่งเสริมคตินิยม

เนื้อหาของหมอลำมักสอดแทรก คติธรรม หรือ บทเรียนชีวิต ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชม ไม่ว่าจะเป็นการแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับคุณธรรม ศีลธรรม หรือข้อคิดในการดำเนินชีวิต หมอลำจึงทำหน้าที่เป็นสื่อการสอนที่เข้าถึงง่าย และมีประสิทธิภาพในการสอนค่านิยมและบทเรียนที่มีคุณค่าแก่คนในชุมชน

5. ความบันเทิงและสุนทรีภาพทางศิลปะ

หมอลำมีคุณค่าในฐานะศิลปะบันเทิงที่ผสมผสานทั้ง ดนตรี การแสดง และการร้องรำ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำนองของหมอลำสามารถสร้างความสนุกสนานและความเพลิดเพลินให้กับผู้ฟัง นอกจากนี้ ท่าเต้น การแต่งกายของนักแสดง และการบรรเลงดนตรีพื้นบ้าน ยังแสดงถึงความงดงามและความลึกซึ้งของศิลปะท้องถิ่น ซึ่งเป็นสุนทรีภาพทางวัฒนธรรมที่มีค่าอย่างยิ่ง

6. การปรับตัวและการอนุรักษ์ในสังคมสมัยใหม่

แม้จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน หมอลำก็ยังคงปรับตัวและรักษาคุณค่าเดิมไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การเกิดขึ้นของ หมอลำชิง และการผสมผสานดนตรีสมัยใหม่เข้ากับการแสดงแบบดั้งเดิม แสดงถึงความสามารถของหมอลำในการ ปรับตัว และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้เข้ากับสังคมและความต้องการของผู้ชมในยุคใหม่

7. การสืบทอดวัฒนธรรมและความเป็นอัตลักษณ์

หมอลำเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนอีสาน และยังทำหน้าที่ในการสืบทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น การฝึกฝนและสอนหมอลำให้แก่คนรุ่นใหม่เป็นส่วนสำคัญในการรักษาและเผยแพร่ ศิลปะนี้ให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต คณะหมอลำหลายคณะก็มีการสืบทอดศิลปะนี้ผ่านครอบครัวหรือชุมชน

รายได้และค่าใช้จ่ายต่อคณะและผู้แสดงหมอลำ

การดำเนินงานของคณะหมอลำมีระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับรายได้และค่าใช้จ่ายที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชื่อเสียง ขนาดของคณะหมอลำ และรูปแบบการแสดง เช่น หมอลำพื้นบ้าน หมอลำกลอน หรือหมอลำซิ่ง ซึ่งมีผลต่อรายได้และค่าใช้จ่ายโดยตรง

รายได้ของคณะหมอลำ

รายได้หลักของคณะหมอลำมาจากหลายช่องทาง ดังนี้ (Greene, P. D., 2001)

1. การแสดงในงานบุญหรืองานประเพณีท้องถิ่น

คณะหมอลำมักได้รับเชิญไปแสดงในงานบุญ งานประเพณีท้องถิ่น งานเทศกาล และงานบันเทิงต่าง ๆ ในภาคอีสาน เช่น งานบุญบั้งไฟ งานประเพณีออกพรรษา งานบุญกฐิน โดยเจ้าภาพหรืองานวัดจะเป็นผู้จ่ายค่าแสดงให้กับคณะหมอลำ รายได้จากการแสดงแบบนี้ขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของคณะและขนาดของงาน

คณะหมอลำซิ่ง ซึ่งอาจได้รับค่าจ้างเฉลี่ยอยู่ที่ 50,000 – 200,000 บาทต่อคืน สำหรับการแสดงในงานใหญ่ ๆ ขณะที่คณะหมอลำขนาดเล็กอาจได้รับประมาณ 10,000 – 50,000 บาทต่อคืน สำหรับการแสดงในงานท้องถิ่นขนาดเล็ก

2. รายได้จากการแสดงในเวทีเชิงพาณิชย์

คณะหมอลำที่มีชื่อเสียงอาจได้มีโอกาสขึ้นแสดงในเวทีคอนเสิร์ต หรืองานอีเวนต์เชิงพาณิชย์ เช่น งานรื่นเริง หรืองานเลี้ยงของบริษัทต่าง ๆ การแสดงในลักษณะนี้อาจมีการจ่ายค่าจ้างที่สูงกว่า เนื่องจากต้องการดึงดูดผู้ชมในจำนวนมาก

2. รายได้จากยอดขายบัตรเข้าชม

คณะหมอลำที่มีการจัดแสดงเองหรือในงานเชิงพาณิชย์บางงานอาจมีรายได้จากการขายบัตรเข้าชม โดยราคาบัตรอาจเริ่มต้นตั้งแต่ 100 – 500 บาทต่อที่นั่ง ขึ้นอยู่กับระดับของการแสดงและความนิยมของคณะ

3. รายได้จากการสนับสนุนและสปอนเซอร์

คณะหมอลำที่ได้รับความนิยมสูงอาจได้รับการสนับสนุนจากสปอนเซอร์ เช่น บริษัทเครื่องดื่ม สถานบันเทิง หรือบริษัทสินค้าอุปโภคบริโภค ทำให้คณะได้รับรายได้เสริมจากการโปรโมตสินค้าหรือบริการเหล่านั้นบนเวที

4. รายได้จากการผลิตผลงานสื่อ

ปัจจุบัน คณะหมอลำหลายคณะมีการผลิตผลงานลงในช่องทางออนไลน์ เช่น YouTube หรือ Facebook ซึ่งหากมีผู้ติดตามมากพอ คณะหมอลำสามารถสร้างรายได้จากโฆษณาในช่องเหล่านั้น และยังสามารถขายอัลบั้มเพลงหมอลำหรือสินค้าที่ระลึกต่าง ๆ อีกด้วย

ค่าใช้จ่ายของคณะหมอลำ

ค่าใช้จ่ายของคณะหมอลำมีหลายองค์ประกอบ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท ดังนี้ (Meyer, C., 1997)

1. ค่าใช้จ่ายในการจัดการแสดง

ค่าเช่าเวทีและอุปกรณ์แสงเสียง: ค่าใช้จ่ายในการจัดแสดงหมอลำมีการใช้เวทีขนาดใหญ่ ระบบเสียง และแสงสีเพื่อสร้างความบันเทิง โดยเฉพาะในหมอลำชิง ค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์เหล่านี้อาจอยู่ที่ 50,000 – 200,000 บาทต่อการแสดงหนึ่งครั้ง

ค่าเดินทางและที่พัก: เนื่องจากคณะหมอลำต้องเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและที่พักสำหรับนักแสดง ทีมงาน และอุปกรณ์การแสดงก็เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุน โดยเฉพาะคณะหมอลำที่ต้องเดินทางไกล ค่าใช้จ่ายอาจอยู่ในช่วง 5,000 – 30,000 บาทต่อการแสดง ขึ้นอยู่กับระยะทางและขนาดของคณะ

2. ค่าจ้างนักแสดงและทีมงาน

คณะหมอลำที่มีนักแสดงและทีมงานขนาดใหญ่ต้องจ่ายเงินเดือนหรือค่าจ้างให้กับนักแสดง หมอลำ นักดนตรี และทีมงานอื่น ๆ เช่น ช่างแสง ช่างเสียง โดยทั่วไปนักแสดงหมอลำมืออาชีพอาจได้รับค่าจ้างต่อคืนตั้งแต่ 1,000 – 10,000 บาท ขึ้นอยู่กับชื่อเสียงและความสามารถ นักดนตรีและทีมงานเบื้องหลังอาจได้รับค่าจ้างต่อคืนประมาณ 500 – 3,000 บาทต่อคน

3. ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

การแสดงหมอลำโดยเฉพาะหมอลำชิงมีการใช้ชุดการแสดงที่หรูหรา และเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดงแต่ละคนอาจมีราคาแพง การทำชุดใหม่สำหรับคณะหมอลำใหญ่ในบางครั้งอาจมีค่าใช้จ่ายสูงถึง 20,000 – 100,000 บาทต่อชุด

4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ค่าลิขสิทธิ์เพลง: หากมีการนำเพลงหรือทำนองจากศิลปินอื่นมาใช้ในการแสดง คณะหมอลำต้องเสียค่าลิขสิทธิ์เพลงด้วย ซึ่งอาจเพิ่มขึ้นตามจำนวนเพลงที่ใช้ ค่าโฆษณาและการประชาสัมพันธ์: คณะหมอลำในปัจจุบันอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายในการโฆษณาและโปรโมตการแสดงผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ป้ายโฆษณา สื่อออนไลน์ หรือวิทยุท้องถิ่น

สรุป

หมอลำถือว่าเป็นการแสดงอย่างหนึ่งที่มีความนิยมมาอย่างยาวนานและก็มีมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อกระแสสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสมทั้งด้าน การสร้างความทันสมัยแสงสีเสียงเวทีที่กว้างขวางของแต่ละวงให้เกิดความชอบจนเป็นกระแสแห่งประชาชน ที่ได้รับชมและติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งผ่านระบบ

ถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ยูทูบ ตี๊กต็อก เฟสบุ๊ค หรือตามช่องสื่อมีเดียต่าง ๆ ให้กับสังคม ประชาชน และแฟนคลับได้ติดตามอย่างต่อเนื่องและยังเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของคณะหมอลำในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตสะท้อนถึงการปรับตัวของศิลปะพื้นบ้านให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในอดีตหมอลำเน้นการสอดแทรกคติธรรมและความเชื่อท้องถิ่น ปัจจุบันเน้นความบันเทิงและความทันสมัย ส่วนอนาคตหมอลำอาจนำเทคโนโลยีและแนวคิดใหม่ ๆ มาผสมผสานเพื่อเข้าถึงผู้ชมในวงกว้างยิ่งขึ้น หมอลำมีคุณค่าทางวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งในด้านการอนุรักษ์ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น การสื่อสารความเชื่อและคติธรรม การสร้างความผูกพันในชุมชน และการเป็นสื่อบันเทิงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ หมอลำยังแสดงถึงความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมสมัยใหม่ ขณะเดียวกันยังรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรมอันยาวนานของคนอีสานไว้ได้อย่างเข้มแข็งรายได้ของคณะหมอลำ มาจากการแสดงในงานบุญ งานเชิงพาณิชย์ การขายบัตรเข้าชม การสนับสนุนจากสปอนเซอร์ และการผลิตผลงานสื่อ ค่าใช้จ่าย ของคณะหมอลำประกอบด้วยค่าเช่าเวทีและอุปกรณ์แสงเสียง ค่าเดินทาง ค่าจ้างนักแสดงและทีมงาน ค่าเสื้อผ้า และค่าโฆษณาคณะหมอลำขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงอาจมีรายได้ที่ดีและสามารถครอบคลุมค่าใช้จ่ายได้สบาย แต่คณะหมอลำขนาดเล็กอาจต้องจัดการค่าใช้จ่ายอย่างระมัดระวังมากขึ้นเพื่อให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- คำพูน บุญทวี. (2525). วัฒนธรรมหมอลำในภาคอีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิตยา กาญจนวรรณ. (2540). บทบาทของหมอลำในวัฒนธรรมอีสาน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประคอง นิมนานเหมินท์. (2550). การปรับเปลี่ยนของหมอลำพื้นบ้านสู่หมอลำชิง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรินทร์ สุขวัฒน์. (2551). หมอลำกับสังคมไทยในอดีตและปัจจุบัน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Barendregt, B. (2014). Popular Music in Southeast Asia: From Mor Lam to Global Pop. London: Routledge.
- Greene, P. D. (2001). Thai Northeast Folksong: Exploring Mor Lam's Impact on Cultural Identity. New York: Oxford University Press.
- Meyer, C. (1997). Folksongs of Northeast Thailand: A study of Mor Lam. Bangkok: White Lotus Press.
- Wong, D. (2004). Sounding the Center: History and Aesthetics in Thai Buddhist Performance. Chicago: University of Chicago Press.

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้
แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
GUIDELINES FOR DEVELOPING TEACHING AND LEARNING IN ONLINE LESSONS
USING LEARNING TECHNIQUES MODEL TO PROMOTE PROBLEM-SOLVING
THINKING AMONG TEACHERS IN NANG RONG DISTRICT BURIRAM PROVINCE

สุนันทา ชื้อสัตย์

Sunantha Suesat

โรงเรียนบ้านหนองโสน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

Nong Son School, Buriram Primary Educational Service Area Office 3

E-mail: nongsano36@gmail.com

วันที่รับบทความ: 5 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 31 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 3 สิงหาคม 2566

Received: July 5, 2023; Revised: July 31, 2023; Accepted: August 3, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ จำนวน 313 คน กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอย พหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า: 1) การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายการปฏิบัติ ด้านการประเมินนโยบายใน

การปฏิบัติ และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การปรับตัวเข้าร่วมกิจกรรม (X4) การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (X3) และการปรับตัวด้านการเรียน (X1) ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 และ .044 ตามลำดับ และ 3) แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ พบว่า 1) ควรเป็นหลักสูตรที่สนองตอบต่อสังคมในอนาคตและความต้องการของผู้เรียน 2) คนรุ่นใหม่มีความคิดและความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากโซเชียลมีเดีย 3) สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ลานกิจกรรม และลานสุขภาพอนามัย เป็นต้น 4) ครู และผู้ปกครองก็ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน 5) การเรียนการสอนจะมีลักษณะการผสมผสานหลากหลายวิธี (Blended Learning) ตามความต้องการของผู้เรียนและสังคม 6) สามารถในการยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง (Resilience and Flexibility) 7) นโยบายของสถานศึกษาเป็นกรอบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ให้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน 8) การวัดผลเพื่อเน้นพัฒนาการ (Formative Evaluation) ที่นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ 9) ประเมินออกวิเคราะห์ข้อบกพร่องและศึกษาเพิ่มได้จากเอกสารหรือสื่อในประเด็นต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน, บทเรียนออนไลน์, เทคนิคการเรียนรู้, การส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา

Abstract

This research aims (1) to study the development of online teaching with problem-solving learning techniques for teachers in Nang Rong District, Buriram Province, (2) to study the factors affecting the development of online teaching with problem-solving learning techniques for teachers in Nang Rong District, Buriram Province, and (3) to study the guidelines for the development of online teaching with problem-solving learning techniques for teachers in Nang Rong District, Buriram Province. The research was a mixed-method research. The sample consisted of 313 people and 20 interviewees. The interview method was used. The research instruments were questionnaires and interview forms. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis using hierarchical variable selection, and content analysis.

The research results found that: 1) the development of online teaching with problem-solving learning techniques of teachers in Nang Rong District, Buriram Province was at a moderate level overall. The order from most to least was as follows: policy determination, policy evaluation in practice, and policy implementation, respectively. 2) Factors affecting the development of online teaching with problem-solving learning

techniques of teachers in Nang Rong District, Buriram Province At the .05 level, there were activity adaptation (X4), individual emotional adaptation (X3), and academic adaptation (X1). The coefficients of the predictors in the raw scores (b) were .425, .278, and .044, respectively. 3) The guidelines for the development of online learning found that 1) the curriculum should be responsive to the future society and the needs of the learners. 2) The new generation has ideas and beliefs influenced by social media. 3) Support learning, such as activity courts and health courts, etc. 4) Teachers and parents must adjust their roles to be learning supporters rather than teachers. 5) Teaching and learning will be in the form of a combination of various methods (Blended Learning) according to the needs of the learners and society. 6) Able to be flexible and change (Resilience and Flexibility) 7) Use the educational institution's policy as a framework to support education management that provides clear guidelines. 8) Measurement to emphasize development (Formative Evaluation) that uses technology systems. 9) Evaluate, analyze shortcomings, and study more from documents or media on various issues thoroughly.

Keywords: Guidelines for Teaching Development, Online Lessons, Learning Techniques, Promoting Problem-Solving Thinking

บทนำ

การเรียนรู้ที่แท้จริงอยู่ในโลกจริงหรือชีวิตจริง การเรียนวิชาในห้องเรียนยังไม่ใช่การเรียนรู้ที่แท้จริงยังเป็นการเรียนแบบสมมติ ดังนั้น ครูเพื่อศิษย์จึงต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียง ชีวิตจริงที่สุดทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) นี้คือทักษะพื้นฐานที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียนเพราะโลกจะยิ่งเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นเรื่อย ๆ และมีความซับซ้อนซ่อนเงื่อนมากขึ้น คนที่อ่อนแอในทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นคนที่ตามโลกไม่ทัน เป็นคนอ่อนแอชีวิตก็จะยากลำบาก (วิจารณ์ พานิช, 2555) ถึงอย่างไรก็ตามการ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรีจากการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันและแนวโน้มเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้รับผลกระทบจากปรัชญาในการจัดการศึกษาระดับโลกในเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการพัฒนาการเรียนรู้จะพัฒนาโดยการเรียนรู้ทางไกล การเรียนแบบร่วมมือการเรียนรู้โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้แบบนำตนเองและการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงต้องมีกลวิธีการปฏิรูปการเรียนรู้โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนของครูจากการให้เป็นการจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามปรัชญาด้วยการใช้ประโยชน์จากแหล่งความรู้ในชุมชนและศักยภาพที่สถาบันมีอยู่และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและกลยุทธ์ในการจัดการปฏิรูปการเรียนรู้จึงต้องดำเนินการทั้งด้านผู้เรียนผู้สอนด้านวิธีการเรียนการสอนด้านหลักสูตรด้านผู้บริหารด้านสภาพแวดล้อมและด้านการบริหารจัดการ (ศศิธร ลักษณะ, 2554)

ซึ่งการจัดการเรียนด้วยกรณีศึกษา เป็นการเรียนรู้ด้วยการศึกษากรณีปัญหาผู้เรียนจะได้รับการนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เป็นสถานการณ์จริง และผู้เรียนจะต้องดำเนินการแก้ปัญหาที่นั้น ซึ่งในการแก้ปัญหาผู้เรียนจะเลือกจัดการกับหลักการต่าง ๆ การศึกษาเป็นรายกรณีเหมาะกับการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาที่ไม่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียวโดยเฉพาะปัญหานั้นต้องเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมองได้หลาย ๆ มุมมอง การศึกษาเป็นรายกรณีสามารถพัฒนาทักษะการตัดสินใจได้ด้วยการพิจารณาหาทางแก้ปัญหาและนำเสนอแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งต้องเป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นมาเพื่อให้ศึกษาและหาทางแก้ปัญหา โดยเฉพาะและต้องมีการเขียนตอบ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553) นั้นจึงนับได้ว่าการเรียนการสอนในรูปแบบ E-Learning มีความโดดเด่นที่เห็นได้ชัดเจน เช่น มีความยืดหยุ่น คือ ผู้สอนสามารถปรับปรุงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วตลอดเวลาและสร้างความสะดวกสบายแก่ผู้เรียนที่สามารถเรียนได้โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ โดยเฉพาะในปัจจุบันสามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ง่ายมากขึ้น และค่าใช้จ่ายในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตลดลงอีกทั้งประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เพราะผู้เรียนสามารถเรียนโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องไปสถานศึกษาหรือที่ทำงานและที่สำคัญสามารถประเมินผลได้ทันทีว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้หรือไม่คุณภาพของการเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจัดการสอนแบบ E-Learning นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสร้างหลักสูตรหรือเนื้อหาที่ต้องเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องไปคิดพึ่งพาผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้อ่านและฝึกฝนตราให้ครบตามแผนที่วางไว้ มีแบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจที่ละขั้นตอนจนแน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจตามเนื้อหาจนครบถ้วนสมบูรณ์ตาม

หลักสูตรและหัวใจสำคัญที่สุดคือจะต้องมีการสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้สอนและผู้เรียนด้วยตนเอง (จิรพล ระวังการ, 2555)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องมีการพัฒนาให้ผู้เรียนได้คิดเป็นแก้ปัญหาได้ควบคู่กับการใช้สื่อออนไลน์ที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาโดยใช้กรณีศึกษาหรือสถานการณ์ ปัญหาที่เป็นสถานการณ์จริง และใกล้เคียงกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาและเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่องแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ระดับใด ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วยอะไรบ้าง และแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับใช้ในสถานศึกษา ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 313 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 313 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงที่ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครบคลุมและคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารการศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 313 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2560)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

3. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

3.1 การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และผู้อำนวยการสถานศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าความเชื่อมั่นตามแบบสอบถามที่ 0.802 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

4. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

4.1 การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสะดวกสมบูรณ์ในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้นและใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาดูตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา และปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารการศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 313 คน ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอบุคลากรในสถานีดำรงจตุรเมืองขอนแก่น เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร

กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล

2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล

3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบจัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความและการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิจัย

1) การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการกำหนดนโยบายการปฏิบัติ	3.04	0.19	ปานกลาง
ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.01	0.48	ปานกลาง
ด้านการประเมินนโยบายในการปฏิบัติ	3.03	0.46	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.06	0.30	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.30) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.19) ด้านการประเมินนโยบายในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.46) และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.48) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปดังตารางดังนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับตัวแปรที่ได้รับ การคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P- value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.820	.135		-6.088	.000	-1.085	-.555
การปรับตัวด้านการเรียน (X ₁)	.044	.032	.041	1.445	.000*	-.017	.110
การปรับตัวด้านสังคม (X ₂)	.236	.068	.859	3.462	.427	.370	.102
การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (X ₃)	.278	.077	.330	4.517	.000*	.196	.499
การปรับตัวเข้าร่วมกิจกรรม (X ₄)	.425	.117	.749	6.229	.000*	.500	.961
กลยุทธ์การสอบการเตรียมตัว (X ₅)	.451	.562	.781	5.478	.375	.531	.692
SE _{est} = ±.04487 R = 0.979; R ² =0.969 ; Adj. R ² =0.969; F = 1857.934.; p-value =0.01							

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การปรับตัวเข้าร่วมกิจกรรม (X₄) การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (X₃) และการปรับตัวด้านการเรียน (X₁) ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 และ .044 ตามลำดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การปรับตัวด้านสังคม (X₂) และกลยุทธ์การสอบการเตรียมตัว (X₅) ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ร้อยละ 96.9

3) แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่า 1) ควรเป็นหลักสูตรที่สนองตอบต่อสังคมในอนาคตและความต้องการของผู้เรียน 2) คนรุ่นใหม่มีความคิดและความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากโซเชียลมีเดีย 3) สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ลานกิจกรรม และลานสุขภาพอนามัย เป็นต้น 4) ครู และผู้ปกครองก็ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน 5) การเรียนการสอนจะมีลักษณะการผสมผสานหลากหลายวิธี (Blended Learning) ตามความต้องการของผู้เรียนและสังคม 6) สามารถในการยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง (Resilience and Flexibility) 7) นำนโยบายของสถานศึกษาเป็นกรอบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ให้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน 8) การวัดผลเพื่อเน้นพัฒนาการ (Formative Evaluation) ที่นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ 9) ประเมินออกวิเคราะห์ข้อบกพร่องและศึกษาเพิ่มได้จากเอกสารหรือสื่อในประเด็นต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

อภิปรายผล

การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.30) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายการปฏิบัติ ด้านการประเมินนโยบายในการปฏิบัติ และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหายังไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่จะเป็นมากพอและยังต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญวดี กำจัดภัย และ เกศรินทร์ สมราช (2565) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาบทเรียนออนไลน์เพื่อสร้างเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 เรื่อง การเขียน เพื่อการสื่อสารผ่านเว็บบล็อก สำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) บทเรียนออนไลน์เพื่อสร้างเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสารผ่านเว็บบล็อก มีประสิทธิภาพ 86.92/91.1 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ผ่านเว็บบล็อก พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 3) ผลการวิเคราะห์ ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ผ่านเว็บบล็อกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การปรับตัวเข้าร่วมกิจกรรม (X4) การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (X3) และการปรับตัวด้านการเรียน (X1) ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 และ .044 ตามลำดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริม

การคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การปรับตัวด้านสังคม (X2) และกลยุทธ์การสอบการเตรียมตัว (X5) ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ร้อยละ 96.9 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริยศ มหาจันทร์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้งานระบบจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า ความตั้งใจในการใช้งานระบบจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ได้รับอิทธิพลจากความพึงพอใจและความสอดคล้องของงานและเทคโนโลยี โดยที่ความพึงพอใจจะได้รับอิทธิพลจากความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ ความคาดหวังด้านความพยายาม และแรงจูงใจเกี่ยวกับความเพลิดเพลน และความสอดคล้องของงานและเทคโนโลยีเช่นกัน ในขณะที่ความสอดคล้องของงานและเทคโนโลยีจะได้รับความคาดหวังด้านประสิทธิภาพจะได้รับความคาดหวังด้านประสิทธิภาพจะได้รับความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ พบว่า 1) ควรเป็นหลักสูตรที่สนองตอบต่อสังคมในอนาคตและความต้องการของผู้เรียน 2) คนรุ่นใหม่มีความคิดและความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากโซเชียลมีเดีย 3) สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ลานกิจกรรม และลานสุขภาพอนามัย เป็นต้น 4) ครูและผู้บริหารก็ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน 5) การเรียนการสอนจะมีลักษณะการผสมผสานหลากหลายวิธี (Blended Learning) ตามความต้องการของผู้เรียนและสังคม 6) สามารถในการยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง (Resilience and Flexibility) 7) นำนโยบายของสถานศึกษาเป็นกรอบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ให้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน 8) การวัดผลเพื่อเน้นพัฒนาการ (Formative Evaluation) ที่นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ 9) ประเมินออก วิเคราะห์ข้อบกพร่องและศึกษาเพิ่มเติมได้จากเอกสารหรือสื่อในประเด็นต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

สรุป

การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายการปฏิบัติ ด้านการประเมินนโยบายในการปฏิบัติ และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การปรับตัวเข้าร่วมกิจกรรม (X4) การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (X3) และการปรับตัวด้านการเรียน (X1) ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 และ .044 ตามลำดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การปรับตัวด้านสังคม (X2) และกลยุทธ์การ

สอบการเตรียมตัว (X5) ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ร้อยละ 96.9

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ พบว่า 1) ควรเป็นหลักสูตรที่สนองตอบต่อสังคมในอนาคตและความต้องการของผู้เรียน 2) คนรุ่นใหม่มีความคิดและความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากโซเชียลมีเดีย 3) สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ลานกิจกรรม และลานสุขภาพอนามัย เป็นต้น 4) ครูและผู้บริหารก็ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน 5) การเรียนการสอนจะมีลักษณะการผสมผสานหลากหลายวิธี (Blended Learning) ตามความต้องการของผู้เรียนและสังคม 6) สามารถในการยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง (Resilience and Flexibility) 7) นโยบายของสถานศึกษาเป็นกรอบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ให้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน 8) การวัดผลเพื่อเน้นพัฒนาการ (Formative Evaluation) ที่นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ 9) ประเมินออก วิเคราะห์ข้อบกพร่องและศึกษาเพิ่มเติมได้จากเอกสารหรือสื่อในประเด็นต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) หลักสูตรที่สนองตอบต่อสังคมในอนาคตและความต้องการของผู้เรียน
- 2) คนรุ่นใหม่มีความคิดและความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากโซเชียลมีเดีย
- 3) สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ลานกิจกรรม และลานสุขภาพอนามัย
- 4) ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน
- 5) การเรียนการสอนจะมีลักษณะการผสมผสานหลากหลายวิธี
- 6) ยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง (Resilience and Flexibility)
- 7) สถานศึกษาเป็นกรอบสนับสนุนการจัดการศึกษา
- 8) วัดผลเพื่อเน้นพัฒนาการ (Formative Evaluation) ใช้เทคโนโลยี
- 9) ประเมินออก วิเคราะห์ข้อบกพร่องและศึกษาเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครู สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนาการเรียนการสอน

บนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้จริง

1.2 จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การปรับตัวเข้าร่วมกิจกรรม การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล และการปรับตัวด้านการเรียน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ จึงควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครู ควรมีความพร้อมทางด้านระบบอินเทอร์เน็ต เพราะอาจทำให้เข้าบทเรียนไม่ได้เนื่องจากบทเรียนออนไลน์ผ่านเว็บล็อกที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นต้องเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตจึงจะสามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเทคนิคทฤษฎีอื่น ๆ อีกเพื่อนำมาเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูอย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้เรียนอย่างจริงจัง

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของครูไปใช้ในการพัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะทางภาษาอังกฤษ และการปฏิบัติได้จริง อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กัลยา วานิชย์บัญชา.(2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window(พิมพ์ครั้งที่ 12).

กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

จิรพล ระวีการ. (2555). การพัฒนาชุดฝึกแบบผสมผสานเรื่องการบริหารของอาสาสมัคร

องค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คุรุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรบุรี.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). เทคโนโลยีการศึกษา : ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง
เฮ้าส์.

ธัญวดี กำจัดภัย และ เกศรินทร์ สมราช. (2565). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์เพื่อสร้างเสริมทักษะ

ในศตวรรษที่ 21 เรื่อง การเขียนเพื่อการสื่อสารผ่านเว็บล็อก สำหรับนิสิตปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 24(3), 169 – 179.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริยศ มหาจันทร์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้งานระบบจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องบนแพลตฟอร์มออนไลน์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิธร ลักษณะ. (2554). การศึกษารูปแบบการพัฒนาเว็บไซต์กอบรมด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP เพื่อเพิ่มสมรรถนะครูผู้สอนภายใต้โครงการไทยคิดคอม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูและผู้เรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ : สกศ.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics an introductory analysis. New York Harper & Row.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
PUBLIC PARTICIPATION IN WASTE MANAGEMENT IN UDON THANI PROVINCE

दनัย लामक़ा

Danai Lamkham

วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

Pitchayabundit Comllege

E-mail : namedanai@gmail.com

วันที่รับบทความ: 10 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 7 สิงหาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 10 สิงหาคม 2566

Received: July 10, 2023; Revised: August 7, 2023; Accepted: August 10, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 10 คน สถิติการแจกแจงความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรณข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมทุกด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.07$, $S.D=.38$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการประเมิน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.12$, $S.D=.38$) ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.08$, $S.D=.17$) และด้านการมีส่วนร่วมการนำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.03$, $S.D=.69$) ตามลำดับ 2) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ

ขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน พบว่า ด้านการวางแผนดำเนินงาน X_5 มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ -1.087 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) -.644 ด้านการวางแผนดำเนินงาน X_5 ตามลำดับ และ 3) จำเป็นต้องกำหนดนโยบายการดำเนินงานแบบบูรณาการให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องโดยรวม มีการวางแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกภาคส่วน มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในการวางแผนนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ส่งเสริมสนับสนุนเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ หน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งตามกระบวนการ และสาเหตุของปัญหาและแผนการดำเนินงาน ประเมินประสิทธิภาพจากการปฏิบัติทั้งนโยบาย กลยุทธ์ แผนระยะยาว แผนปฏิบัติการ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ประเมินความคิดเห็น ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามกลยุทธ์ การดำเนินงานสะท้อนกับปัญหา และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การบริหารจัดการ

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the public participation in solid waste management in Udon Thani Province, 2) study the factors of public participation in solid waste management in Udon Thani Province, and 3) study the guidelines for public participation in solid waste management in Udon Thani Province. The research was conducted using both quantitative and qualitative methods. The research instruments used were questionnaires and interviews. The sample groups were 400 people aged 18-60 years and 10 qualitative informants. The frequency and percentage distributions of the questionnaire respondents were analyzed by presenting them in tables using the mean and standard deviation. The multiple regression analysis was performed using the hierarchical variable selection method, which was used to discuss the results. The descriptive data analysis was performed by selecting and classifying the data, organizing the data systematically, editing the data, and analyzing the data. The data was then written as a report.

The research results found that 1) the public participation in solid waste management in Udon Thani province in all aspects was at a moderate level ($\bar{x}$ =3.07, S.D=.38). Considering each aspect, it was found that the participation in assessment was at a moderate level ($\bar{x}$ =3.12, S.D=.38), the participation in policy determination was at a moderate level ($\bar{x}$ =3.08, S.D=.17), and the participation in policy implementation was at a

moderate level ($\bar{x}$ =3.03, S.D=.69), respectively. 2) Factors of public participation in solid waste management in Udon Thani province in all aspects found that the coefficient of predictor in operational planning X5 was -1.087, respectively, and the coefficient of predictor in standardized score (β) was -.644, respectively, and 3) It is necessary to determine an integrated operational policy to create participation of all relevant persons, and to have an operational plan that covers all sectors. There is a concrete and continuous determination of policies, plans, projects or activities in policy planning that is consistent with government policy. Support and encourage officials to provide knowledge. Government agencies and networks promote and create strength according to the process and causes of problems and operational plans Evaluation of efficiency from the implementation of policies, strategies, long-term plans, operational plans, including various activities Evaluation of opinions, monitoring of the results of activities according to strategies, operations reflecting problems, and systematically summarizing the joint evaluation results.

Keywords : Participation, People,. Management

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีความก้าวหน้าในเรื่องประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจึงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากร ในขณะการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคอาหารที่อยู่อาศัย จึงเป็นสาเหตุของปัญหาด้านเหตุให้เศษขยะสิ่งของเหลือใช้มีจำนวนปริมาณมากขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาขยะเพิ่มขึ้น เป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่สำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและผลมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชน ซึ่งต้องมีการจัดการและแก้ไขชุมชนที่มีขยะรกรุงรังอยู่ภายในบ้านบริเวณบ้าน นอกจากจะดูสกปรกไม่น่าอยู่แล้วยังเป็นที่ชุมนุมของหนูแมลงวันแมลงสาบ ที่เป็นพาหนะนำโรคภัยมาสู่คน จากสภาพที่เป็นมาในอดีตและปัจจุบันขยะจึงยังคงเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดความสกปรกและความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะส่วนใหญ่ยังเป็นการกำจัดขยะกองบนพื้น ซึ่งวิธีการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีขยะเพียงส่วนน้อยที่ถูกนำไปกำจัดโดยวิธีการหมักปุ๋ยและวิธีเผาในเตาเผา (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2548)

ปัจจุบันพบว่ายังมีการวางแผนในการกำจัดขยะอย่างละเอียดรัดกุมเรื่องขยะ ซึ่งจากปัญหาของขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรง ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย และการปลูกฝังจิตสำนึก ในการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน

โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งประชาชนในชุมชนมีอิทธิพลในการกระตุ้นจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องขยะมูลฝอยชุมชน โดยเริ่มจากการให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่การจัดการขยะมูลฝอยที่ครบวงจรมีต้นทุนสูงมาก ดังนั้น ประชาชนในชุมชนจึงควรมีความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าการพึ่งพาการกำจัดขยะมูลฝอย ชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมาร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและเกิดจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และร่วมด้วยช่วยกันในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด ในการจัดการขยะด้วยสองมือของคนทุกคน และสร้างความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคม (สมไทย วงษ์เจริญ, 2551)

ชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เป็นชุมชนที่มีการเจริญเติบโต ปัญหาอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นของเหลือทิ้งจากการใช้สอยของชุมชน ทำให้เกิดขยะมูลฝอยตกค้างเป็นจำนวนมาก แม้ทางเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นจะพยายามจัดเก็บขยะมูลฝอยมาดำเนินการจัดเก็บแล้วก็ตาม แต่ข้อมูลจากการติดตามตรวจสอบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจังหวัดอุดรธานี พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจำนวนประมาณ 70 ตัน/วัน แต่จัดเก็บได้ 55 ตัน/วัน จึงมีขยะมูลฝอยเหลือตกค้าง 15 ตัน/วัน ซึ่งพบว่ามีขยะตกค้างและบางครั้งการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งขยะมูลฝอยเหล่านั้นหากปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการเก็บรวบรวมและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องเหมาะสมจะทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมากภายในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อยู่ระดับใด ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง และแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ควรเป็นอย่างไร และการลดพฤติกรรมกาทิ้ง การกำจัดขยะมูลฝอย ลดปัญหาการการเกิดบ่อฝังกลบ ลดการเผาขยะลดปัญหาเรื่องกลิ่น ลดการกระจายของเชื้อโรคและภาวะโลกร้อน ซึ่งจะส่งผลให้จังหวัดอุดรธานี การบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของเทศบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,352,569 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ประชาชนผู้มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุมและคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม 1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2. การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4. แจกจ่ายและเก็บแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 5. รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ 1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นจำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม 1. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ 1. การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 2. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในการเสนอการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 3. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความและการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.07$, $S.D=.38$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการประเมิน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.12$, $S.D=.38$) ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.08$, $S.D=.17$) และด้านการมีส่วนร่วมการนำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.03$, $S.D=.69$) ตามลำดับ

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน พบว่า ด้านการวางแผนดำเนินงาน X_5 มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ -1.087 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) -.644 ด้านการวางแผนดำเนินงาน X_5 ตามลำดับ

จำเป็นต้องกำหนดนโยบายการดำเนินงานแบบบูรณาการให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง โดยรวม มีการวางแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกภาคส่วน มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือ กิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในการวางแผนนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ส่งเสริมสนับสนุน เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ หน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งตามกระบวนการ และสาเหตุของปัญหาและแผนการดำเนินงาน ประเมินประสิทธิภาพจากการปฏิบัติทั้งนโยบาย กลยุทธ์ แผนระยะยาว แผนปฏิบัติการ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ประเมินความคิดเห็น ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามกลยุทธ์ การดำเนินงานสะท้อนกับปัญหา และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.07$, S.D=.38) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการประเมิน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.12$, S.D=.38) ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.08$, S.D=.17) และด้านการมีส่วนร่วมการนำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.03$, S.D=.69) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ หยกจินดา, (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีส่วนร่วมในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมาก และสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 05

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน พบว่า ด้านการวางแผนดำเนินงาน X_5 มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ -1.087 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) -.644 ด้านการวางแผนดำเนินงาน X_5 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา, ภูวนิดา คุณผลิน และกนกกร บุญมี, (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ในเขตการปกครอง

คณะสงฆ์ ภาค 9 พบว่า สภาพทั่วไปในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 9 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำนโยบายการส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินนโยบายการส่งเสริมสุขภาพ และสภาพปัจจัยการมีส่วนร่วมการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน รองลงมาเป็นด้านบทบาทเถรสมาคม ด้านบทบาทท้องถิ่น ด้านบทบาทของพระสังฆาธิการชั้นปกครอง ด้านความช่วยเหลือจากเครือข่ายภาคี การสนับสนุนจากรัฐ และด้านบทบาทของเจ้าอาวาส ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 9” พบว่า ปัจจัยที่มีอำนาจการทำนายสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านบทบาทเถรสมาคม ด้านบทบาทท้องถิ่น ด้านบทบาทพระสังฆาธิการ ด้านความช่วยเหลือจากเครือข่ายภาคี และด้านที่มีอำนาจทำนายน้อยที่สุดคือด้านบทบาทของเจ้าอาวาส

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 9 ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น และผ่านการยืนยันรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน 1) การตรวจสอบและปรับปรุงใหม่ 2) การวางแผนพัฒนา 3) การจัดการความร่วมมือ และ 4) การประเมินประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อนำไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ ผลการตรวจสอบยืนยันจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 9 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องเหมาะสมรายข้อตั้งแต่ระดับ 0.824 ถือว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

จำเป็นต้องกำหนดนโยบายการดำเนินงานแบบบูรณาการให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องโดยรวม มีการวางแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกภาคส่วน มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในการวางแผนนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ส่งเสริมสนับสนุนเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ หน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งตามกระบวนการ และสาเหตุของปัญหาและแผนการดำเนินงาน ประเมินประสิทธิภาพจากการปฏิบัติทั้งนโยบาย กลยุทธ์ แผนระยะยาว แผนปฏิบัติการ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ประเมินความคิดเห็น ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามกลยุทธ์ การดำเนินงานสะท้อนกับปัญหา และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑล เอกอดุลย์พันธ์, (2553) ได้ศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกรณีศึกษาตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำตลิ่งชัน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางทุก

ด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา และปรับปรุงแก้ไข ตามลำดับ

สรุป

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดย ภาพรวมทุกด้าน พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการประเมิน ด้านการมีส่วนร่วมกำหนด นโยบาย และด้านการมีส่วนร่วมการนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน พบว่า ด้านการวางแผนดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ -1.087 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) -0.644 ด้านการวางแผนดำเนินงาน X_5 ตามลำดับ และจำเป็นต้องกำหนด นโยบายการดำเนินงานแบบบูรณาการให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องโดยรวม มีการวางแผนการ ดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกภาคส่วน มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่องในการวางแผนนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ส่งเสริมสนับสนุนเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ หน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งตามกระบวนการ และสาเหตุของปัญหาและ แผนการดำเนินงาน ประเมินประสิทธิภาพจากการปฏิบัติทั้งนโยบาย กลยุทธ์ แผนระยะยาว แผนปฏิบัติการ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ประเมินความคิดเห็น ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามกลยุทธ์ การดำเนินงานสะท้อนกับ ปัญหา และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบ

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายการดำเนินงานแบบบูรณาการ
- 2) การกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม
- 3) วางแผนนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนเจ้าหน้าที่ให้ความรู้
- 5) หน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งตามกระบวนการ
- 6) วิเคราะห์ปัญหาและแผนการดำเนินงาน
- 7) ประเมินประสิทธิภาพจากการปฏิบัติทั้งนโยบาย กลยุทธ์ แผนระยะยาว แผนปฏิบัติการ รวมถึง กิจกรรมต่าง ๆ ประเมินความคิดเห็น

8) ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามกลยุทธ์ การดำเนินงานสะท้อนกับปัญหา และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบ

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การปฏิบัติหน้าที่ เพื่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น การปฏิบัติหน้าที่เป็นภาคีเครือข่าย หรือหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดประชาชน กว่าหน่วยงานอื่น ซึ่งพร้อมที่จะช่วยเหลือชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้อาศัยการมีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินนโยบายของทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างชัดเจน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินนโยบาย ควรให้ความร่วมมือประสานงานแก่ทุกฝ่าย โดยไม่มีการเลือกความสำคัญของบุคลากรสายงานใดสายงานหนึ่ง ไม่ยึดติดกับประเพณีที่ติดต่อกันมา ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ระหว่างภาคีเครือข่ายกับบุคคลธรรมดา ต้องให้ความสำคัญในสิทธิหลายๆ ด้าน

1.3 ผู้บริหารหรือบุคลากรในเทศบาลควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีแผนในการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม และสามารถนำนโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติเป็นรูปร่างตามความต้องการของชุมชน โดยส่วนรวมขององค์กร

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีแผนแม่บทย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรโดยนำไปใช้ และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติต่อหน้าที่เป็นรูปธรรมได้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรให้บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ในเทศบาลได้มีส่วนในการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักความเอาใจใส่ ติดตามในการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ และพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพ มารณรงค์เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนโยบาย ควรกำหนดให้ผู้นำชุมชน หรือผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยร่วมกับชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นในโครงสร้างคณะกรรมการ มีบทบาทในการประเมินผลนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง เพื่อได้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของชุมชน มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ในการแก้ไขปัญหาลองผิดลองถูกในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในการร่วมกันแก้ไขปัญหา

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยต้องรวมพลังสร้างจิตอาสาใจเป็นหนึ่งเดียว เพื่อให้ชุมชนอยู่ในประเทศไทย ได้รับการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม ทัวถึง เท้าเทียม และช่วยกันรวมพลังพัฒนาแนวทางการช่วยชุมชน โดยใช้เวทีวิชาการ การจัดนิทรรศการ การสาธิตการปฏิบัติการ เป็นตัวเชื่อมโยงและพัฒนาการทำงาน

2.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ควรสนับสนุนในการทำหน้าที่ เกี่ยวกับการรณรงค์ส่งเสริมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามนโยบายสาธารณะ จัดทำโครงการ วางแผน ให้คำปรึกษา ชี้แนะ อย่างเป็นรูปธรรมในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อความเข้าใจในการปรับปรุงบทบาทของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยร่วมกัน

2.7 ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค หรือหน้าที่ต่อชุมชน ควรให้ความรู้แก่ชุมชนสร้างความเข้าใจให้ชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันร่วมวางแผน จัดทำโครงการ ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง

2.8 ด้านการวางแผนดำเนินงาน ความร่วมมือภาครัฐเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ที่จะมียุทธศาสตร์เพิ่มมากขึ้นในอนาคตต่อไป โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการเข้าถึงการบริการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาในเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ถึงรูปแบบวิธีการ และนำแบบแผนที่มิโครงสร้างดำเนินการที่ชัดเจนประกอบกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ

3.2 ควรศึกษาวิจัย ควรเน้นการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

3.3 ควรศึกษาในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภาครัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคีเครือข่ายภาครัฐ ๆ อย่างมีแบบแผนโครงสร้างตามนโยบายที่รัฐกำหนดให้มากในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2550). กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 1 พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: จีรรัชการพิมพ์.
- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2542). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา, และคณะ. (2561). การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ในเขตการปกครอง คณะสงฆ์ ภาค 9 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- มณฑล เอกอดุลย์พันธ์. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา ตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร มหาบัณฑิต, สาขา รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบล ห้วยไทร อำเภอน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ชลบุรี : วิทยาลัยการ บริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมไทย วงษ์เจริญ. (2551). คู่มือการคัดแยกขยะประจำบ้าน. กรุงเทพมหานคร: จำปาทองพริ้นติ้ง.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis.3 rdEd.New York.Harper and Row Publications.

การบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ CONFLICT MANAGEMENT OF COMMUNITY LEADERS IN BUENG KAN PROVINCE

พีระยุทธ ศิลพรหม

Peerayut Sitaprom

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Pitchayabundit College

E-mail : namedanai@gmail.com

วันที่รับบทความ: 15 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 14 สิงหาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 17 สิงหาคม 2566

Received: July 15, 2023; Revised: August 14, 2023; Accepted: August 17, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ ทั้งหมด จำนวน 397 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติการแจกแจงความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08.S.D=.39$) พิจารณาตามรายชื่อได้ดังนี้ ด้านผลของความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.13.S.D=.16$) ด้านสาเหตุความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.08.S.D=.16$) ด้านระดับความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.05.S.D=.70$) ตามลำดับ 2) ปัจจัยการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ (โดยรวมทุกด้าน) ด้านผลประโยชน์ซับซ้อน X_2 ด้านโครงสร้างการทำงาน X_4 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของ

ตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .467 -.250 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) .672 -.631 ตามลำดับ และ 3) จำเป็นต้องหาสาเหตุความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ในการอยู่ร่วมกันในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ในชุมชนทำได้สำเร็จจะทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนไม่ดี โดยนำประเด็นสาเหตุที่ขัดแย้งมาไกล่เกลี่ยกันอย่างเป็นทางการมาจากความเข้าใจผิดของคนในชุมชน มีการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูล ในการทำงานระหว่างกันชุมชน ทำงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันที่เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง การพูดจาปรับความเข้าใจกันเกี่ยวกับที่ทำกินดีขึ้นตกลงกันได้ การบริหารการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับน้ำในการเกษตรในชุมชนดีขึ้นและการขัดแย้งเกี่ยวกับสิทธิที่ทำกินมีการพูดจาตกลงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหาร, การจัดการ, ความขัดแย้ง

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the conflict management of community leaders in Bueng Kan Province, 2) study the factors of conflict management of community leaders in Bueng Kan Province, and 3) study the development guidelines for conflict management of community leaders in Bueng Kan Province. It was a quantitative and qualitative research. The sample group used in this research were 397 eligible voters in Bueng Kan Province. The qualitative data collection group was conducted by in-depth interviews, with 10 purposive sample groups selected. The instruments used were questionnaires and interview forms. The statistics used for data analysis included frequency distribution and percentage of respondents, presented in tables using mean and standard deviation, multiple regression analysis using the hierarchical variable selection method, and discussion of results. The descriptive data analysis was conducted by selecting and classifying data, organizing data systematically, editing data, and analyzing data. The data was then written as a report.

The research results found that 1) Conflict management of community leaders in Bueng Kan Province, in all aspects, was at a moderate level ($\bar{X}=3.08.S.D=.39$). Considered by each item as follows: Conflict consequences ($\bar{X}=3.13.S.D=.16$), Conflict causes ($\bar{X}=3.08.S.D=.16$), Conflict level ($\bar{X}=3.05.S.D=.70$), respectively. 2) Conflict management factors of community leaders in Bueng Kan Province (in all aspects), Complex benefits X2, Work structure X4, and the coefficient of predictors in raw scores (b) were .467 -.250, respectively.

The coefficient of predictors in standard scores (β) were .672 -.631, respectively. 3) It is necessary to find the cause of conflict, which is a normal occurrence in living together in a community. It can solve problems in the community. If it is successful, it will make the relationship of people in the community not good By bringing the cause of the conflict to be mediated officially from the misunderstanding of people in the community There is disclosure or no distortion of information in working among communities Working without seeking personal benefits, expressing consistent opinions that lead to stable development, talking about better understanding about farming areas and reaching agreements The management of conflicts over water in agriculture in the community has improved and conflicts over farming rights have been effectively discussed and reached agreements.

Keywords: Administration, Management, Conflicts

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งในระดับที่สูงและรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง ที่เป็นเรื่องของการแย่งชิงอำนาจ ความขัดแย้งจากผลประโยชน์ที่มีการแย่งชิงผลประโยชน์กัน หรือแม้กระทั่ง ความขัดแย้งที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งต่างก็มีผลประโยชน์ที่แตกต่างกันออกมี โดยมีเป้าหมายและค่านิยมต่างกัน และขึ้นอยู่กับความขัดแย้งของการเห็นแย้งกัน ถ้าหากความรู้สึกและปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไขในระดับต้นหรือในระดับของปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไปก็จะเป็นอาจจะเป็นความขัดแย้ง หากไม่มีการขจัดความขัดแย้งหรือข้อตกลง หรือไม่มีการประนีประนอม ก็จะก่อให้เกิดการเผชิญหน้าและความรุนแรงได้ หากเกิดความรุนแรงขึ้นไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงทางกายภาพ ทางจิตใจ หรือทางโครงสร้าง ล้วนเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้งสิ้น ดังนั้น รัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงพยายามหาวิธีการที่จะระงับความขัดแย้งก่อนที่จะบานปลายไปสู่ปัญหาและความรุนแรงที่ยกต่อการแก้ไขปัญหา เป็นความขัดแย้งที่เราเรียกว่า ความขัดแย้งยืดเยื้อไม่รู้ว่เมื่อไหร่จะสิ้นสุด (สิทธิชัย สุวรรณประทีป, 2550)

ในปัจจุบันแม้จะมีกฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติและข้อพิพาทของคนในสังคม โดยมีกระบวนการยุติธรรมอันประกอบด้วยองค์กรภาครัฐ คือ ตำรวจ อัยการ และศาลยุติธรรม เป็นกลไกในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย ซึ่งแต่ละองค์กรมีภาระหน้าที่ที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแบบพิธีการ เริ่มตั้งแต่การสืบสวน สอบสวน ฟ้องร้องคดี เรื่อยไปจนกระทั่งได้มีการพิจารณา และชี้ขาดข้อพิพาทโดยศาลยุติธรรมก็ตาม แต่การดำเนินกระบวนการยุติธรรมโดยองค์กรต่างๆ มีกฎเกณฑ์ขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติตามบทกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนที่ซับซ้อนมาก ดังนั้น จึงต้องใช้เวลาในการดำเนินการที่ใช้เวลานานและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก โดยสุดท้ายแล้วการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งใน

สังคมก็ไม่ได้ล่องไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย อีกทั้งบางครั้งการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของคู่กรณีกลับสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้น รัฐจึงจำเป็นจะต้องพยายามแสวงหาเครื่องมือและกลไกขึ้นมาเพื่อใช้ระงับข้อพิพาทจากความขัดแย้งให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบันเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์อันที่จะคุ้มครองสังคมให้มีความสงบ และพัฒนาแนวทางเข้าหาชุมชนเพื่อหาแนวร่วมมาช่วยแก้ปัญหาโดยให้ผู้นำชุมชนประชาชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกระบวนการในการแก้ปัญหาอย่างยุติธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำชุมชน เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการแก้ปัญหาความแตกตางและความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี ปัญหาความขัดแย้งมีไม่น้อยที่เกิดจากปัญหาความไม่รู้ (สร้อยตระกูล (ตียานนท์) ธรรมานะ, 2550)

การส่งเสริมให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม จึงได้มีความคิดและรูปแบบที่ยืดหยุ่นทางสันติวิธี ซึ่งเป็นอยู่กับการต้องการและความจำเป็นของสังคมนั้น ๆ การยุติธรรมขัดแย้งด้วยสันติวิธีจึงเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจจากทุกฝ่ายผลักดันให้มีผลในทางปฏิบัติอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อลดระส่ำระสายในสังคม ซึ่งหากมองลักษณะของสังคมไทยในตำบลและหมู่บ้านแล้ว จะมีความผูกพันในระดับครอบครัวญาติพี่น้อง รวมถึงมีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแบ่งปันและเป็นสังคมที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก ยึดมั่นในการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของบรรพบุรุษปฏิบัติสืบต่อกันมา หากเกิดปัญหาความขัดแย้งทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นในชุมชนก็จะเข้าไปหาผู้อาวุโสหรือชาวบ้านให้ความนับถือ เพื่อช่วยเหลือในการแก้ปัญหา ต่อมาเมื่อการแต่งตั้งหัวหน้าหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านบทบาทดังกล่าวก็ถูกถ่ายโอนไปยังกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน การแก้ไขปัญหความขัดแย้งในตำบล และหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีบทบาทในฐานะผู้ปกครองท้องถิ่นในการยุติปัญหาความขัดแย้ง และไกล่เกลี่ย ไม่ให้กลายเป็นข้อพิพาทเป็นคดีความสู่ศาล ซึ่งการแสดงออกถึงบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่ละวิธีย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของความขัดแย้ง สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาและอำนาจในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งการศึกษาอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถแก้ไขปัญหความขัดแย้งในชุมชน (สนธยา พลศรี, 2547)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ เพราะเครือข่ายกำนันเป็นหน่วยงานที่สังกัดภาครัฐและได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ รวมถึงโรงเรียน บริษัทเอกชน ภาคประชาสังคมทั้งในและนอกพื้นที่ เครือข่ายผู้นำชุมชนในจังหวัดบึงกาฬ เป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ทุกภาคทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาสังคมได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมบูรณาการเพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิง ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงปัจจัยการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ ก่อนที่จะนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญรวมถึงผู้นำชุมชนแล้วเอาผลสรุปมาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 502,868 คน (ที่มา: สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รวบรวมโดย: สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูล ณ วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2563)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 502,868 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุมและคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรในที่มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งหมด ทั้งหมด จำนวน 397 คน (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2542)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 คน โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้ แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ 1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ และตัวแปรปัจจัยการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ สำหรับเป็นแนวทางสำหรับสร้างเครื่องมือวิจัย 2. กำหนดขอบเขตของข้อคำถามจากตัวแปรที่จะศึกษาให้ครอบคลุมทั้งตัวแปรแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการ

ความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ 3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา กล่าวคือ คำถามในแต่ละข้อของเครื่องมือจะต้องวัดได้ตรงตามเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดโดยการนำคำถามแต่ละข้อไปตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหาว่าสอดคล้องตรงตามข้อมูลและตัวชี้วัดที่กำหนดหรือไม่ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง การแปลผล ถ้าค่า IOC มีค่ามากกว่า 1.00 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา (สุวิมล ติรภานันท์, 2550 : 123) 4. นำเครื่องมือที่ผ่านความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่ไม่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา ที่มีระดับความเชื่อมั่นตั้งแต่ .83 ขึ้นไป พร้อมด้วยการวิเคราะห์จำแนกรายข้อ (r) โดยใช้สถิติ ด้วยสถิติพหุคูณถดถอยเชิงเส้น โดยเลือกวิธีการแบบ (Enter Method) พร้อมกำหนดนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ.05 5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้แนวทางการบริหารจัดการการจัดการความขัดแย้งของกำนันในชุมชน: กรณีจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ 2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและขอคำแนะนำจากที่ปรึกษา เพื่อความสมบูรณ์ในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น 3. ผู้วิจัยและคณะได้ร่วมการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้นและใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป 4.นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม 1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนในเขตจังหวัดบึงกาฬ ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2. การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ใน

การศึกษาครั้งนี้ 4. แจกจ่ายและเก็บแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 5. รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้วยบงกาฬ 2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพรรณนาข้อที่ 1 การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้วยบงกาฬ โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพรรณนาข้อที่ 2 ปัจจัยการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้วยบงกาฬ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพรรณนาข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้วยบงกาฬ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบจัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ 1. การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้วยบงกาฬ 2. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในการเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้วยบงกาฬ 3. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความและการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้วยบงกาฬ

ผลการวิจัย

การบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08.S.D=.39$) พิจารณาตามรายข้อได้ดังนี้ ด้านผลของความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.13.S.D=.16$) ด้านสาเหตุความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.08.S.D=.16$) ด้านระดับความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.05.S.D=.70$) ตามลำดับ

ปัจจัยการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ (โดยรวมทุกด้าน) ด้านผลประโยชน์ข้อข้อ X_2 ด้านโครงสร้างการทำงาน X_4 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .467 -.250 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) .672 -.631 ตามลำดับ

จำเป็นต้องหาสาเหตุความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ในการอยู่ร่วมกันในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหได้ในชุมชนทำได้สำเร็จจะทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนไม่ดี โดยนำประเด็นสาเหตุที่ขัดแย้งมาไกล่เกลี่ยกันอย่างเป็นทางการมาจากความเข้าใจผิดของคนในชุมชน มีการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูล ในการทำงานระหว่างกันชุมชน ทำงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันที่เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง การพูดจาปรับความเข้าใจกันเกี่ยวกับที่ทำกันดีขึ้นตกลงกันได้ การบริหารจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับน้ำในการเกษตรในชุมชนดีขึ้นและการขัดแย้งเกี่ยวกับสิทธิที่ทำกันมีการพูดจาทกลงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08.S.D=.39$) พิจารณาตามรายข้อได้ดังนี้ ด้านผลของความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.13.S.D=.16$) ด้านสาเหตุความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.08.S.D=.16$) ด้านระดับความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.05.S.D=.70$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชไมพร เพ็ญสุพรรณ (2552) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการนำนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติในกรมที่ดิน กรณีการนำเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) มาปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการนำนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาปฏิบัติในกรมที่ดิน ข้าราชการในสังกัดกรมที่ดินเห็นด้วยในระดับปานกลาง ต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติในกรมที่ดิน ด้านที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ ด้านนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่า ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส และด้านสำนักับรับผิดชอบ โดยเห็นด้วยในระดับปานกลาง และด้านที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วม

ปัจจัยการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ (โดยรวมทุกด้าน) ด้านผลประโยชน์ข้อข้อ X_2 ด้านโครงสร้างการทำงาน X_4 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .467 -.250 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β)

.672 -.631 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ จังตระกุล, (2554) ทำการศึกษา การจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชนในประเทศไทย. ผลการศึกษาพบว่า 1. บทบาทในการจัดการความขัดแย้งของนายอำเภอของประชาชน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคลคือ ตัวนายอำเภอของประชาชน ที่จะต้องทำงานด้วยความทุ่มเท เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ประกอบด้วย พฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสม ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารงาน และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ปัจจัยอำนาจตามโครงสร้างทางราชการเป็นอำนาจหน้าที่ที่นายอำเภอมีโดยเป็นอำนาจตามกฎหมายและอำนาจทางการบริหาร และปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย และความจริงใจของผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้ง 2. วิธีการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชน มี 3 วิธีการ คือ วิธีการจัดการความขัดแย้งโดยปัจจัยส่วนบุคคลโดยการเกลี้ยกล่อม การประนีประนอม การเสริมสร้างความเข้าใจ การอดกลั้น การเชิญคู่กรณีมาพบโดยทันที และการเจรจาด้วยความยุติธรรม วิธีการจัดการความขัดแย้งโดยปัจจัยอำนาจตามโครงสร้างทางราชการ โดยการเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานและเวลา การให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์ การใช้อำนาจตามกฎหมาย การจัดการความขัดแย้งแบบวางแผนเป็นขั้นตอน การตั้งคณะกรรมการจัดการความขัดแย้ง และวิธีการจัดการความขัดแย้งโดยปัจจัยสภาพแวดล้อม โดยการขอความร่วมมือผู้มีบารมีและการเสริมสร้างความจริงใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้งของทุกภาคส่วน 3. ข้อเสนอแนะทางการปรับปรุงวิธีการจัดการ การพัฒนาทักษะ และการพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชน โดยอำเภอจะต้องมีกลไกยุติความขัดแย้งระดับชุมชน มีศูนย์บริหารงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ มีผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย (นิติกร) ประจำอำเภอ มีหน่วยจัดการความขัดแย้ง เคลื่อนที่เร็ว และมีหลักสูตรเพื่อการถ่ายทอดความรู้วิธีการจัดการความขัดแย้ง

จำเป็นต้องหาสาเหตุความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ในการอยู่ร่วมกันในชุมชนสามารถแก้ไข ปัญหาได้ในชุมชนทำได้สำเร็จจะทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนไม่ดี โดยนำประเด็นสาเหตุที่ขัดแย้งมาไกล่เกลี่ยกันอย่างเป็นทางการมาจากความเข้าใจผิดของคนในชุมชน มีการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูล ในการทำงานระหว่างกันชุมชน ทำงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันที่เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง การพูดจาปรับความเข้าใจกันเกี่ยวกับที่ทำกินตีสันตกลงกันได้ การบริหารการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับน้ำในการเกษตรในชุมชนดีขึ้นและการขัดแย้งเกี่ยวกับสิทธิที่ทำกินมีการพูดจาตกลงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยุทธ์ เหลืองบุศราคัม, (2552) ทำการศึกษา เรื่อง ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของบุคลากรสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับความพึงพอใจของข้าราชการต่อการดำเนินการโครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของบุคลากรสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดนครนายก ภายหลังการดำเนินงานสิ้นสุดลง ผลการศึกษาพบว่า การประเมินความพึงพอใจของข้าราชการ พบว่า มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ปี 2552 โดยรวมในระดับมาก มีค่าคะแนนความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานและความเข้าใจของบุคลากรมากที่สุด เฉลี่ย 3.61 เท่ากัน รองลงมาคือค่าคะแนน ความพึงพอใจต่อ

กระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน สิ่งอำนวยความสะดวกและเวลา เฉลี่ย 3.65, 3.55 และ 3.50 ตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พบว่า การกำหนดกระบวนการดำเนินงาน การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและระยะเวลาการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม ประกอบด้วย การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อและช่องทางที่หลากหลาย จะทำให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น

สรุป

การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อได้ดังนี้ ด้านผลของความขัดแย้ง ด้านสาเหตุความขัดแย้ง ด้านระดับความขัดแย้ง ส่วนปัจจัยการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ ด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ด้านโครงสร้างการทำงาน และจำเป็นต้องหาสาเหตุความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ในการอยู่ร่วมกันในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ในชุมชนทำได้สำเร็จจะทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนไม่ดี โดยนำประเด็นสาเหตุที่ขัดแย้งมาไกล่เกลี่ยกันอย่างเป็นทางการมาจากความเข้าใจผิดของคนในชุมชน มีการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูล ในการทำงานระหว่างกันชุมชน ทำงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันที่เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง การพูดจาปรับความเข้าใจกันเกี่ยวกับที่ทำกีดกันตลกกัน ได้ การบริหารจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับน้ำในการเกษตรในชุมชนดีขึ้นและการขัดแย้งเกี่ยวกับสิทธิที่ทำกินมีการพูดจาตกลงกันได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) หาสาเหตุความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้น
- 2) การอยู่ร่วมกันในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ในชุมชน
- 3) ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนดีขึ้น
- 4) นำประเด็นสาเหตุที่ขัดแย้งมาไกล่เกลี่ยกันอย่างเป็นทางการ
- 5) เปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลการทำงานระหว่างกันชุมชน
- 6) ทำงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว
- 7) แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันที่เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง
- 8) พูดจาปรับความเข้าใจกันเกี่ยวกับที่ทำกีดกันตลกกันได้
- 9) การบริหารจัดการความขัดแย้งในชุมชนดีขึ้น

10) สิทธิที่ทำกินมีการพุดจาตกลงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จัดการความขัดแย้งในชุมชนให้มีความสำคัญกับสาเหตุความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ เพื่อลดปัญหาในชุมชน เพื่อประโยชน์ของชุมชนและประชาชนอย่างแท้จริง

1.2 จัดการความขัดแย้งในชุมชนให้มีความสำคัญ การประนีประนอมการสมานฉันท์ และการไกล่เกลี่ย เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นำและประชาชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 แนวทางการแก้ไข ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันในระหว่างองค์กร และผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานส่วนท้องถิ่น

2.2 การพึ่งพากันในชุมชนตามภารกิจต่างๆ ที่ปฏิบัติต่อเนื่อง ควรสร้างบรรยากาศในที่ทำงานให้ดี และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

2.3 สร้างความชัดเจนในบทบาทหน้าที่/วิธีการทำงาน แนวทางการแก้ไข ควรรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เพื่อจัดการความขัดแย้งในชุมชน

2.4 ปรับค่านิยม ทศนคติความเชื่อที่แตกต่างกัน แก้ไขและการส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร และแนวทางการทำงานในชุมชนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

3.1 เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ซึ่งได้เก็บข้อมูลโดยการสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากคณะกรรมการ ผู้นำชุมชน ข้าราชการ ประชาชน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารการจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึง ซึ่งอาจมีแนวทางหรือความคิดเห็นต่อการบริหารการจัดการความขัดแย้งของชุมชนที่แตกต่างออกไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.2 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ควรสร้างความปองดองให้กับประชาชน สร้างแนวทางให้ประชาชนทุกระดับมีความรู้สึกร่วมมีความปลอดภัยในการบริหารการจัดการความขัดแย้งของชุมชน ให้มากยิ่งขึ้น

3.3 ควรศึกษากับผู้ที่สามารถนำการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่หวัดบึงกาฬ ในด้านของการบริหารการจัดการและกลยุทธ์เกี่ยวกับการบริหารการจัดการความขัดแย้งของชุมชน ผลการวิจัยจะทำให้สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงให้การบริหารการจัดการความขัดแย้งของชุมชนอื่น ๆ เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2542). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ . พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย
- ชไมพร เทือกสุบรรณ. (2553). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ
ในกรมที่ดิน : กรณีการนำตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) มา
ปฏิบัติ. ใน รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารจัดการสาธารณะ .มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยยุทธ์ เหลืองบุศราคัม. (2552). ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ
ภาครัฐของบุคลากร สำนักงานกรมปศุสัตว์ จังหวัดนครนายก. นครนายก:สำนักงานปศุสัตว์
จังหวัดนครนายก.
- สิทธิชัย สุวรรณประทีป.(2550). คู่มือการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
เจริญผล.
- สมศักดิ์ จังตระกุล. (2554). การจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชนในประเทศไทย.
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Suranaree
J. Soc. Sci. Vol. 5 No. 2; December 2011 (131-148).
- สุวิมล ติรกานันท์. (2550). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์)อรธมานะ. (2550). พฤติกรรมองค์กร ทฤษฎีและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่
4 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รวบรวมโดย: สำนักสถิติพยากรณ์
สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูล ณ วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2563.
- Taro Yamane. (1973).Statistics: An Introductory Analysis.3rdEd.New York.Harper and
RowPublications.